

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

DIN SUMAR:

Soarele care răcește

Cimitirul din Atlantic

Ce temperatură aveți?

Știința oalelor sparte

Stilul sportiv văzut de creatorii kazahi (Citiți în pag. 12 articolul „Moda '69“

Foto: E. Kassia

Cu toate pânzele sus: Golful Sevastopolului

Foto: S. Muraviov

- Lungimea fu-
zelajului egală
cu primul zbor
al avionului ●
- De la automobile
la iurte ● Beat-
les și Yoga ●
- Alchimiștii nu
au fost decapi-
tați ● „Dintele“
celor „Cinci săp-
tămîni în balon“
- În cel mai
sudic port al lu-
mii ● Dramele
naturii

L. Iliina:

Somnul (Linogravură)

PROZĂ

Copilăria și tinerețea Învățătorului

„Julio Jurenito”, una din creațiile cele mai originale ale lui Ilya Ehrenburg, va fi curind la îndemina cititorilor din țara noastră, care-i vor putea gusta din plin verba.

Publicăm mai jos un scurt fragment din acest roman satiric, care va apărea la Editura pentru literatură universală.

În capitolul de față vreau să împărtășesc cititorilor câteva știri răzlețe despre viața lui Julio Jurenito pînă în memorabila seară de la „Rotonde”, cînd l-am întîlnit. Învățătorul îmi povestea uneori întimplări din anii adolescenței sale; am încercat să le reconstitui, astfel încît să se încredințeze toată lumea că Jurenito nu e un mit, nu e un erou de basm, ci fiul fabricantului de zahăr Pedro-Luis Jurenito din Guanajuato.

Învățătorul s-a născut la 25 martie 1888 în Mexic, în orașelul Guanajuato, cunoscut prin mînele sale aurifere. A fost botezat după canoanele religiei catolice și a primit numele de Julio-Maria-Diego-Pablo-Anjelina. Bănuiesc că a fost un copil însetat de cunoaștere și difictl. Știu, de pildă, că la vîrsta de cinci ani i-a tăiat unui pisoi capul cu cuțitul de pîne, fiindcă dorea să afle prin ce se deosebeste moartea de viață. După doi ani, îndoindu-se de Maica Domnului și de multe altele, s-a strecurat într-o biserică, și-a scos măruntăie Feocioarei din brocard, tras pe un schelet de metal, și a fost foarte mulțumit de această experiență.

La șaisprezece ani se îndrăgostit, începu să privească la stele și să cugete la veșnicie, părăsind grăbit fata și pierdu pentru totdeauna gustul pentru ceea ce oamenii numesc „dragoste”. Din fericire, fata se consolă repede și se mărită cu un antreprenor din Veracruz. Aflînd de căsătorie, Jurenito îi trimise singurei femei pe care a luat-o vreo dată în seamă un dar de nuntă — un serviciu de alpaca pentru 12 persoane.

Apoi plecă să caute aur în El-Oro, dar cum n-avea poftă să-și piardă timpul muncind în mină, dădu pe gît o cană de pulque*, scoase un cuțit mare, trase cu el o linie pe pămînt în fața mulțimii de mineri care se întorceau de la lucru și spuse: „Pe ziua de astăzi aici e teritoriul orașului Guanajuato. Nimeni nu trece granița pînă nu dă vama. Scoateți aurul!” În El-Oro oamenii erau lacomi, dar fricoși, și numai la auzul numelui Guanajuato — oraș vestit prin bandiții lui — ar fi fost gata să dea tot ce aveau, numai să scape cu viață. Peste o oră, Jurenito își croia drum prin pădurile munților, ducînd cu sine un sac cu aur. Cumpără un cal de la indieni și ajunse cu bine la granița Statelor Unite. Întimplarea mi-a povestit-o un prieten de-al lui Jurenito și de-al meu, pictorul Diego Rivera, care a fost la El-Oro în ziua aceea de pomină, a văzut linia pe nisip, i-a văzut pe muncitorii speriați și a văzut și bucățile de aur în pălăria cu boruri largi și panglică de piele a lui Jurenito.

Intr-un stat din sud Învățătorul vîndu aurul cu opt mit de dolari și se apucă să-și cheltuiască banii. Plătea cite un gin pentru toți negrii care îi ieșeau în cale, cumpăra timbre postale rare și comanda ziarelor mai independente panegirice despre sine însuși, anezîndu-le portretele unor tineri sus-

pecți din Damasc. Astfel, muncind din greu, izbuti să facă praf șase mii de dolari. Mai rămîneau ultimele două mii. Li poști atunci pe negustorii bogăți, dar zgîrciți, din oraș, la un ospăț de gală, iar după desert le oferi țigări de foi extra „La Corona” și le oferi joc cu bancnote de cite o sută de dolari făcute sul, pentru ca toți să-și poată aprinde țigările fără a folosi chibrituri. Negustorii se tirau în genunchi după scrumul cel argintiu și ușor. Lă se tulburase digestia, în schimb Jurenito scăpase de o indeletnicie care-l scîta — aceea de a-și cheltui banii.

Jurenito se întoarse în Mexic și se hotărî să se apuce de revoluție. Tînăra republică trecea pe atunci printr-o perioadă furtunoasă. Dintre toate partidele, Jurenito îl prefera pe Zapata și pe rebelii lui naivi, care urau cultura citadină, mașinile de la fabricile de zahăr și locomotivele, îi urau pe oamenii care aduceau cu sine moarte, bani și sifilis. După ce-l asasină mișelește pe Zapata, Carranza îl atrase pe Jurenito într-o cursă, din care îl scăpă întimplarea. Aștepta să fie executat și în loc să-l copleșească, așa cum descriu poezii, solemnitatea clipelor, îl încerca doar o cruntă plictiseală și-i venea să doarmă; în urma acestei experiențe execută el, însă, pe mulți alții în doi timpi și trei mișcări. Li conduse pe indienii în vestita bătălie de la Celaya, unde falnica armată a lui Villa fu nimicită. Vitejia, ingeniozitatea și talentele lui Julio îl umplură de admirație pe Obregon, președintele Republicii Mexicane. Dar și răsturnarea guvernelor, sau împușcarea și urmărirea dușmanilor se dovedî pînă la urmă o treabă monotonă și plictisitoare. După cea de-a șaptea revoluție, Jurenito își cumpără un microscop, o trusă de desen și patru lăzi cu cărți și se apucă de diferite cercetări științifice. Curînd după aceea vizită Lima și Buenos-Aires, dar se stabili la New York.

Jurenito studie matematica, filozofia, strungăria, electrotehnica, hidrologia, egiptologia, ocarina, șahul, economia politică, prozodia și o serie de alte științe, arte, meserii și jocuri. Avea deosebit talent la limbi. Vorbea la perfecție spaniola, engleza, franceza, germana, rusa, italiana, araba, azteca, chineză. Mai vorbea foarte corect zeci de alte limbi și dialecte.

Jurenito se ocupă și de artă. Operele lui în acest domeniu le voi descrie într-unul din capitolele următoare.

Toate aceste preocupări nu-l satisfăcuseră însă și, chibzînd îndelung, ajunse (și anume în ziua de 17 septembrie 1912) la încheierea că și cultura este un rău și că trebuie să lupe din răsuputeri împotriva ei, dar nu cu ajutorul ja'nicelor cuțite ale păstorilor lui Zapata, ci folosînd înseși armele create de ea. Trebuie nu să taberi pe ea, ci să-i cultivi plăgile care se întind mereu și amenință să-i mistuie trupul pe jumătate descompus. Astfel, ziua aceasta reprezintă data cînd Jurenito și-a înțeles misiunea — aceea de a fi Marele Provocator.

Inceputul activității lui a fost mar-

cat de un insucces. Jurenito era prea tînăr, n-avea experiența vieții și era singur. I se năzări să acționeze pe calea naivă a convingerii și organiză, cu ajutorul unor aparate speciale, niște anunțuri luminoase pe cerul nocturn al New Yorkului. Intunecînd stelele nopții, ele proclamau cu litere sclîpitoare: „Flămînzi! mai există mușchi de sitar. Slăviți darurile civilizației!” — ș.a.m.d. Toți crezură că e reclama unui mare magazin alimentar. Dar chiar în prima seară, din cine știe ce motive, un vagabond irlandez aruncă o bombă la elegantul restaurant „Bristol”. Irlandezul fu așezat pe scaunul electric, iar Jurenito, puțin amator de asemenea idile provinciale, luă vaporul „Rex” și plecă în Europa, unde terenul era mai propice pentru activitatea lui decît în Lumea excesiv de Nouă și insuficient de orînduită. Cîteva luni după sosirea lui în Europa, l-am întîlnit eu și am devenit primul său discipol.

Iată tot ce știu despre primii douăzeci și cinci de ani din viața Învățătorului. Aș vrea să închei acest capitol exprimîndu-mi dragostea pentru pămîntul care a dat viață marelui om. Două țări va venera posteritatea îndepărtată: Mexicul, care este patria Învățătorului, și Rusia, unde și-a încheiat viața și opera. Două orașe îi vor ispiți în veci pe pelerini: micul și murdăruț Konotop și îndepărtatul Guanajuato.

Rusia e și patria mea. N-am fost niciodată în Mexic, dar iubesc profund aceste meleaguri sfinte pentru mine. Iubesc orașelul de pe colină, cu casele construite în trepte, orașelul aspru și golaș, presărat numai cu cactuși și cu negrele pete de quebra-platos. Acestui oraș i-a revenit cîntea de a fi leagănul Învățătorului. Repet cu evlavie numele oamenilor pe care Jurenito i-a cunoscut în tinerețe: președintele Obregon, eminentul inginer Paniqui, pictorul Diego Rivera, poetul Morales și filozoful Vesuculos. Dacă va ajunge cartea aceasta în mîinile lor, îi rog să primească cu încredere cuvintele mele pline de recunoștință și stimă. Iar dacă vreunul dintre cei ce vor citi cartea mea va avea fericirea de a vedea aievea Guanajuato, îl rog să sărute în locul meu pămîntul lui posomorit, încins și binecuvîntat.

1921

Ilya Ehrenburg

(În românește, de R. Albala și S. Bulum).

MICA ISTORIE LITERARĂ

Balzac — jurnal liric

Două evenimente diferite vin să atragă atenția, aproape concomitent, asupra îndelungatei și furtunoasei pasiuni a lui Balzac pentru Evelyne Hanska, contesă de origine poloneză, care a trăit în Rusia: un film cu acest subiect, realizat de studiourile din Kiev, pe care revista noastră l-a anunțat mai de mult și reeditarea Scrisorilor lui Balzac adresate Evelynei Hanska, de către o editură pariziană.

Ultimul eveniment, de ordin literar, va oferi cititorilor o imagine integrală a pasiunii lui Balzac, pentru că de fapt, epistolele în cauză reprezintă un adevărat jurnal liric al scriitorului. Ele apar pentru prima dată într-o ediție separată.

Correspondența dintre cel doi amorezi a durat mai bine de șaisprezece ani (1832—1848), iar scrisorile lui Balzac, în număr de circa patru sute, aco-

cartea

peră trei mii patru sute de pagini de text dactilografiate. Unele dintre ele se întind pe aproape douăzeci de pagini.

În cuvîntul de introducere, Roger Pierrot, care a și alcătuit, de altfel, volumul intitulat „Scrisori către o străină”, amintește istoria acestor epistole și explică motivele care l-au determinat să întreprindă culegerea. Evelyne Hanska pretindea că distrusese, la Moscova, scrisorile primite de la Balzac. Într-adevăr, imediat după moartea ei, nu s-au găsit decît vreo treizeci de scrisori — și acelea într-o stare deplorabilă. Mai tîrziu, însă, cercetătorii opereii lui Balzac au descoperit acest adevărat tezaur pentru studierea și înțelegerea opereii marelui scriitor realist francez din secolul XIX.

Apariția volumului este explicată de prefațator prin necesitatea de a se aduna într-o singură culegere unitară scrisorile de dragoste ale lui Balzac, ele fiind răspindite, în edițiile anterioare, în volumele consacrate corespondenței scriitorului.

În afară de faptul că scrisorile către contesa Hanska oferă cititorilor o imagine emoționantă a marii pasiuni a lui Balzac, ele sînt pline de interes pentru cei ce studiază opera scriitorului. Scrisorile cuprind nenumărate amănunțe din viața lui Balzac, referiri directe și indirecte cu privire la intențiile sale de creație, numeroase fapte care au intrat, mai apoi, în volumele magistralei sale „Comedii umane”.

V. Gabrov

EDITORIALE

Un critic uitat

Editura sovietică „Hudojestvennaia literatura” a tipărit un volum de peste șase sute de pagini, cu opera critică a lui Apollon Grigoriev. Presa literară de specialitate din U.R.S.S. a salutat călduros inițiativa editurii sus-citate, pentru că ea vine să umple un gol, resimțit dureros de multă vreme.

Pentru cititorul sovietic, numele lui Apollon Grigoriev era legat, mai ales, de opera sa poetică, editată în repetate rînduri, în ultimele decenii. Dar Apollon Grigoriev a fost, deopotrivă, prozator și dramaturg, desfășurînd, la mijlocul veacului trecut, o susținută activitate de critică literară.

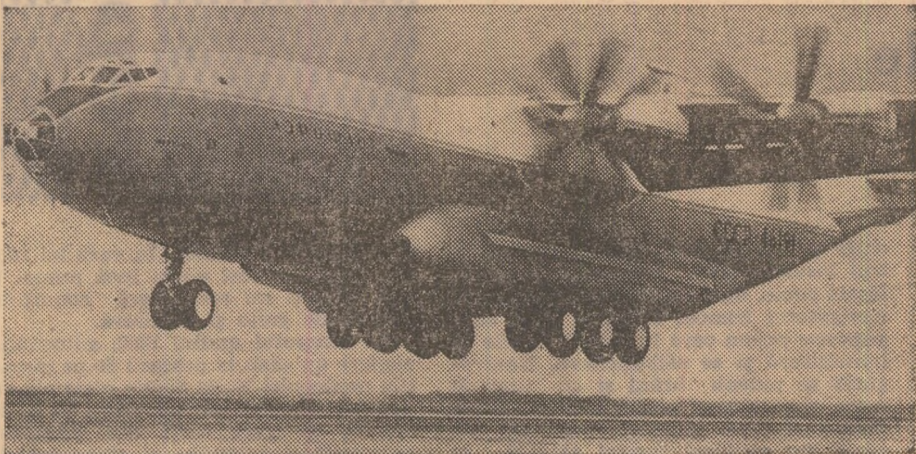
Această ultimă manifestare a multiplului său talent a avut, în decursul timpului, o soartă tristă. Încă în 1876, un alt critic rus, N. Strahov, a luat inițiativa editării articolelor și studiilor lui Apollon Grigoriev, în trei volume. Strahov nu a reușit, însă, să tipărească decît un singur volum, dar inițiativa sa a fost apoi abandonată. În 1915—1916, cu prilejul împlinirii a cincizeci de ani de la moartea lui Grigoriev, o nouă inițiativă, de astă dată a lui V. Savodnik, a reușit să ducă la bun sfîrșit o culegere alcătuită din paisprezece fascicule, de un nivel științific foarte scăzut. În sfîrșit, în 1918, V. Spiridonov a încercat să tipărească întreaga operă a scriitorului, în douăsprezece volume, dar întreprinderea sa a fost la fel de neizbutită, oprindu-se după primul volum.

Actuala culegere, cea mai completă, este alcătuită pe baza unei riguroase selectări a textelor și cuprinde lucrările critice de bază ale scriitorului, cu foarte rare excepții. Se găsesc, în volumul amintit, studiile lui Apollon Grigoriev consacrate clasicilor literaturii ruse: Pușkin, Griboedov, Lermontov, Gogol, Turghenev, Ostrovski, Nekrasov, Lev Tolstoi. Atrag atenția, în mod special, articolele ce tratează pe larg opera lui Ostrovski, căruia Grigoriev i-a consacrat cele mai bune pagini ale creației sale.

CE SE DISCUTA

Lungimea fuzelajului egală cu primul zbor al avionului

În general, progresul aeronauticii este apreciat în funcție de viteză. Dar pentru proiectanți mai există un parametru

An-22 s-a desprins de pe sol

tehnic — capacitatea. De câțiva ani companiile aeriene cer constructorilor avioane din ce în ce mai mari, deoarece pasagerii se înmulțesc vertiginos. La fiecare 5—6 ani traficul aerian se dublează și, mai curând sau mai târziu, aeroporturile importante sînt amenințate cu suprasaturarea, pe care unele o și cunosc în zilele de vîrf. Salvarea este așteptată de la avioanele uriașe.

Amintim că, la 27 octombrie 1967, pilotul de încercare Davidov și echipajul său au stabilit într-un singur zbor 12 noi recorduri mondiale înălțînd cele 250 tone ale lui An-22 plus 88 tone de încărcătură la 6.600 m. altitudine. De atunci Anteu și-a mai îmbunătățit performanțele. În versiunea actuală, pentru 720 pasageri, el va deschide epoca transportului aerian de masă deservînd la început stațiunile de pe țărmul Mării Negre. Înălțimea fuzelajului atinge 12,5 m., iar lungimea de 57,3 m este identică cu distanța parcursă de frații Wright, în zborul lor din 17 decembrie 1903, primul pe care-l recunoaște în mod oficial istoria aeronauticii. Suprafața aripilor ar ocupa trei terenuri de volei. Cu roțile sale, cît omul de înalte, în care presiunea este reglată automat, Anteu alargă elastic pe terenuri presărate cu mureșoare și brazde. Patru turbine elicoidale, a cîte 15.000 C.P., îi conferă aparatului remarcabile calități de decolare, zbor și aterizare.

Pe planșetele firmei americane Lockheed se află un alt gigant, L 500, care va avea greutatea de 376 tone și va transporta 900 de pasageri, repartizați pe trei nivele, la un preț al biletului comparabil cu cel al autobuzelor. Pînă să intre în cursă acest pachet aerian, companiile se vor mulțumi cu aparate medii, de pildă Boeing-747, cu 350—400 locuri, care a intrat în fabricație și va începe să fie livrat în septembrie 1969. El este proiectat în trei versiuni: de pasageri, cargo și mixt. În cea de a doua, botul avionului se va deschide, asigurînd astfel accesul în „cală”.

Dat fiind că aglomerația se face simțită și pe unele trasee scurte din Europa de exemplu Paris-Londra sau Paris-Lyon, s-a hotărît introducerea unui „autobuz aerian”. O colaborare franco-anglo-vest-germană a dus la proiectul biractorului A-300, cu 300 locuri și cîn-

tărînd 140 tone cu încărcătură cu tot. El va necesita echipajul unei Caravelle, dar va înlocui trei asemenea aparate reducînd astfel cheltuielile de exploatare și, în consecință, costul biletelor. De pe urma acestei economii va suferi oarecum confortul pasagerilor, care vor fi așezați cîte 9 pe un rînd (în șiruri de cîte 2-5-2 locuri) și vor fi serviți de numai două stewardese. Un alt inconvenient va fi numărul mai mic de curse efectuate pe zi.

Dacă lucrările continuă în ritmul de

în Franța, există în clipa de față peste 15.000 de soiuri diferite de vin, în primul rînd vinuri de masă naturale. Tradiția cere aici combinarea vinurilor cu felurile de mîncare. Este un adevărat cult al acestei băuturi susținut și de Academia vinului, organizație unică în felul ei. Tradiții vechi și o atitudine grijulie față de vița de vie există și în România, Elveția, Ungaria, Bulgaria etc. Vinul bun a fost și rămîne un obiect de mîndrie națională pentru multe țări.

În Gruzia, despre care se spune că ar fi patria culturii viței de vie și vinificației, atitudinea față de vin este cu totul originală. Acolo se află pe primul plan nu vinul însuși și cu atît mai puțin combinația dintre vin și felurile de mîncare, ci respectarea strictă a ritualurilor legate de vin. Toasturile se rostesc într-o anumită succesiune, există și o concordanță precisă între toasturi și cîntecele de petrecere.

În septembrie începe în Gruzia „Rtveli”, culesul viilor și nașterea vinului tînăr. „Rtveli” a fost dintotdeauna o sărbătoare a muncii și a cîntecului. Această tradiție se păstrează și în zilele noastre cu singura deosebire că, la munca viticultorilor, s-a adăugat munca colectivelor din numeroasele întreprinderi mecanizate de vinificație.

De pe cele 112.000 de hectare cu vii Gruzia culege azi peste 500 de soiuri de struguri din care se fabrică 30 mărci de vinuri de masă și de desert, 16 de vin demisec, 18 de vin ordinar, 10 sorturi de coniac și 6 de șampanie. Cîteva din mărcile de vin mult apreciate: Tinandali, Mukuzani, Telani, Tibaani, Gurdjaani, Ahașeni, Tviși, Ahmeta etc. Să cunoaștem pe scurt și modul de fabricare a lor.

Fermentația alcoolică este procesul care transformă sucul dulce al strugurilor în must și apoi în vin. În timpul fermentației, care durează aproximativ o lună, glucoza, adică zahărul natural conținut în suc, se transformă, sub acțiunea drojdiei, în alcool. Dacă procesul se desfășoară pînă la capăt, adică dacă tot zahărul se transformă în alcool, se obține un vin sec, cu o tărie de 9—12 grade. În regiunile sudice unde strugurii acumulează în timpul verii o cantitate mare de zahăr, băutura poate atinge chiar 16 grade.

Vinul sec este ținut în butoaie de lemn vreme de circa un an. În acest timp, din el se elimină resturile de drojdie, apoi este frigorițat, filtrat și limpezit. După toate tratamentele cuvenite, este fie trimis în comerț, fie ținut încă un an-doi în butoaie, după care se îmbuteliază ca vin de calitate superioară. În sfîrșit, unele vinuri sînt păstrate mai mulți ani. În acest timp ele dobîndesc așa-numitul buchet, dar conținutul în alcool rămîne neschimbat.

Vinul sec mai poate fi transformat, cînd este încă tînăr, în șampanie, sau se folosește la fabricarea vermutilui. Procesul de fermentație poate fi întrerupt într-un anumit stadiu, cu ajutorul frigului, și atunci lichidul mai păstrează puțin din zahărul natural (vinuri demiseci sau de desert). Aceste vinuri nu pot fi ținute vreme îndelungată. Procesul de fermentație mai poate fi oprit și cu un adaus de alcool, obținîndu-se o tărie mai mare. Această operație se face de obicei în stadiul inițial de fermentație, pentru a se păstra o cantitate cît mai mare de zahăr natural.

Vinurile tari, atît cele obișnuite, cît și cele speciale, se păstrează în butoaie de lemn.

PROBLEME ȘI DISCUȚII

Soarele care răcește

Regiunile cele mai septentrionale ale Turkmeniei, republică sovietică situată în extremul sud al U.R.S.S., se află mai aproape de Ecuator decît Italia și Vladivostok, în timp ce punctele cele mai meridionale sînt pe aceeași latitudine cu Algerul și Teheranul. Prin numărul zilelor fierbinți și secetoase, ca și prin cantitatea de precipitații atmosferice Turkmenia ar putea fi comparată cu Arabia, Sahara, Egiptul sau Sudanul. Aici, Soarele oferă anual pe fiecare metru pătrat de teren peste 2.000.000 de calorii! În consecință, specialiștii s-au gîndit să folosească această uriașă sursă de energie în scopuri economice, printre care climatizarea clădirilor, pomparea și desalinizarea apelor, prepararea hranei în regiunile interioare, de deșert.

Recent, Regep Bairamov, unul dintre specialiștii care se ocupă de soluționarea acestor probleme, a conceput un aparat de desalinizare a apei, în scopul irigației terenurilor agricole. Nu departe de Așhabad la Bekrava, a fost realizată o altă instalație bazată pe folosirea energiei solare, de data aceasta

destinată... refrigerării. Bizară la prima vedere ca aspect, instalația comportă o uriașă oglindă concavă cu o suprafață de doisprezece metri pătrați, montată pe un suport metalic ajutat, înclinat sub un unghi de 40° și orientată spre Soare. La intervale bine determinate, suprafața netedă a oglinzii, care se rotește abea vizibil pentru a intercepta astrul zilei, scinteiază orbitor.

Principiul de funcționare a acestui aparat care aduce cu un radiotelescop este dintre cele mai simple. Captate și reflectate de suprafața oglinzii, razele solare recad pe un recipient conținînd freon, care se evaporă la temperatura de +15° sau +18°. În cursul verii energia solară pune în acțiune un dispozitiv refrigerant, vaporii de freon aduși prin conducte pînă în clădiri creînd temperaturi cu 10-15 grade inferioare celor din exterior. Răcirea este cu atît mai intensă și rapidă, cu cît iradiația crește. Se urmărește însă mic-

Oglinda generatorului termoelectric transformă energia solară în energie electrică.

șorarea dimensiunilor pe care le au instalațiile solare, pentru a le face mai economice, mai ușor transportabile spre regiunile aride, lipsite de surse de energie.

MERIDIANE SOVIETICE

De la automobile la iurte

Cîteva ziare centrale sovietice au tiraje de milioane de exemplare. În 1967 Pravda a avut un tiraj, zilnic de 7.400.000, Izvestia — 8 milioane, Selskaia jizn — 6.700.000, Komsomolskaia pravda — 6.900.000.

De la Uzina de automobile cu capacitate cilindrică mică din Moscova au pornit zilele acestea spre Finlanda patru mașini Moskviți—412. Le-a comandat o firmă pentru sportivi care vor lua parte la raliul automobilistic „O mie de insule”, competiție foarte dificilă.

Carieră de cărbune Krasnogorsk din Kuzbas i se spune și „poligon de încercare a tehnicii noi”. Recent a fost montat aici un excavator pășitor cu volumul cupei de 15 mc. Mașina poate disloca anual pînă la 3 milioane metri cubi de pămînt.

La Erevan se construiește o uzină de automobile care va produce anual cîteva mii de autofurgoane. Uzina va începe să producă în 1971. Pe drumurile Armentei au și început să circule prototipurile mașinii Er.AZ-762 care se va construi la Erevan.

Cele două fabrici constructoare de iurte din Kazahstan vor produce în 1968 circa 10.000 de iurte confortabile înzestrate cu mobilier adecvat.

VIITORUL ÎN PREZENT

Plantații de alge

Se știe că alga monocelulară chlorella reprezintă o adevărată fabrică, capabilă să producă aproape toate materiile indispensabile dezvoltării organismului viu: proteine, grăsimi, hidrat de carbon, vitamine, hormoni. Ea conține mai multă vitamină C decît o lămîie și mai mult caroten decît faimoasa lucernă. Înmulțindu-se extrem de repede și desfășurînd o importanță activitate de fotosinteză, chlorella poate oferi, în condițiile culturii artificiale, recolte bogate, pînă la 100 gr de materii uscate zilnic pe centimetrul pătrat. În plus este puțin pretențioasă, neavînd nevoie de materii organice, ci numai de săruri minerale.

Specialiștii sovietici consideră chlorella ca o sursă complementară de alimentație. În vederea cultivării ei, au fost recent elaborate o serie de procedee intensive care permit să se recolteze cantități suficiente pentru a acoperi necesitățile zilnice umane în principalele materii nutritive și oxigen. Biosinteza chlorellei trebuie dirijată în vederea obținerii unei mase biologice a cărei compoziție chimică să fie același cu rația alimentară cotidiană a omului, adică 6,5 la sută hidrat de carbon, 20 la sută albumină și 15 la sută grăsimi. Or, în plantele crescute „normal”, raportul este altul: 50—55 la sută albumină și 12—15 la sută hidrat de carbon. În urma experiențelor efectuate, s-a reușit însă divizarea funcțiilor celulare și celulele plantelor au fost obligate să acumuleze materiile în proporțiile cerute.

Fiziologii sovietici au conceput și aparate speciale care automatizează în întregime și intensifică procesul de cultivare. Actualmente cultura chlorellei a depășit stadiul experimental, pătrunzînd în economia națională. Deocamdată au fost create plantații limitate, dar în viitor vor fi probabil elaborate metode industriale de obținere a acestei prețioase materii alimentare.

GRUZIA

Inițiere în vinificație

Atitudinea față de vin și tradițiile legate de procesul de preparare a vinului diferă de la o țară la alta. În Italia, bunăoară, el este o băutură populară și ieftină și se fabrică în toate regiunile.

actualitatea

CIMITIRUL DIN ATLANTIC

Insula care călătorește și ucide

Fără exagerare, Sable poate fi socotită cea mai uluitoare și mai perfidă insulă din câte există pe glob. Pentru că m-a intrigat, am cules mult timp informații și tot felul de date despre misterioasa fișie de uscat. Și iată mai jos rezultatul investigațiilor mele.

În primul rând, perfidia insulei e ilustrată de faptul că de o sută de ani încoace geografi din diverse țări poartă — fără a putea ajunge la vreun rezultat — o aprinsă dispută în jurul întrebării: cine a descoperit această insulă blestemată de multe generații de navigatori? Insula o știe, dar n-o spune! De aceea, unii acreditează ideea că descoperitorii ei ar fi fost vikingii, care au ajuns în America de Nord înainte lui Columb; alții pretind că primul descoperitor ar fi fost pescarii din Normandia sau Bretania care, în secolul XVI, au început să pescuiască morun și calcan în apele puțin adânci de lângă coasta Newfoundlandului. În sfârșit, se spune că insula a fost descoperită de vânătorii de balene englezi care navigau în preajma țărmlui Noii Scoții. După cum nu mai puțin plauzibilă e și ipoteza că Sable a fost descoperită de navigatorul francez Lery care, în 1508, a făcut o călătorie din Europa în peninsula „Pământul bretonilor”, Noua Scoție de mai târziu. Căci nu întâmplător insula poartă și astăzi un nume francez (Sable, în franceză nisip). N-ar fi exclus, totuși, ca încă înainte de călătoria lui Lery conchistadorii portughezi sau spanioli să fi cunoscut acolo primele naufragii.

Apoi perfidia ei e revelată de împrejurarea că în mai toate hărțile, chiar cele întocmite în secolul nostru, coordonatele, forma și suprafața insulei diferă foarte mult. Sable se plimbă, schimbându-și în fiecare an contururile și dimensiunile. Pe hărțile franceze, engleze și italiene din secolul XVI lungimea insulei oscila între 150—200 de mile, dar în 1633 navigatorul olandez Johann Laet scria: „Insula are circa patruzeci de mile, marea din preajma ei e zbuciumată și nu prea adâncă, iar porturi nu există. Insula are proasta faimă de loc în care se produc frecvent naufragii.

Într-adevăr, de mai bine de patru secole și jumătate, Sable seamănă spaimă în rindul navigatorilor. Ea și-a cistigat sumbrul renume de „Ucigațoare de corăbii”. Marinarii îi spun „Insula celor o mie de corăbii distruse”, „Insula morții”, „Coasa morții”.

Acum, Sable are o lungime de 23 de mile și o lățime de numai o milă. E situată într-o zonă cu apă nu prea adâncă din apropierea continentului, unde curentul cald Golfstrom se întâlnește cu recele Labrador. Tocmai această împrejurare a dus acolo la formarea unei imense limbi de nisip, din care o parte a ieșit la suprafața oceanului. Din vremi străvechi apele oceanului și furtunile îi spală porțiunea vestică, care dispare treptat sub apă. Concomitent, sub influența vântului și a valurilor, nisipul se aglomerează neîntrerupt în partea estică. În felul acesta, Sable luncă tot timpul spre răsărit, depărtându-se treptat de țărmul Noii Scoții. În ultimii două sute de ani, insula a „străbătut” aproape zece mile marine.

Călăuzindu-se după documente aflate în arhive, americanul David Johnson, supraveghetor — între 1920—1937 — al farului din Sable, a însemnat pe hartă locurile din preajma insulei unde au naufragiat vase din 1800 și până în 1937. Sunt multe, cu sutele. Să nu uităm, însă, că în această zonă navigația a început cel puțin din primii ani ai secolului XVI. Așa încât cine știe câte vase zac pe fundul mării: corăbii cu prore ascuțite ale cutezătorilor vikingi, galioane portugheze, ambarcațiuni pescărești bretone, baleniere, bărci ale indienilor din Canada și S.U.A. de astăzi... Pe scurt, victimele instabilei insule nu pot fi calculate exact de nimeni.

Cum e așezată într-o zonă de navigație intensă, insula continuă să fie și acum o capcană. Din pricina coliziunii dintre curentul rece Labrador și Golf-

strom se formează cețuri groase și de lungă durată, care concurează în materie de densitate cu celebra piclă de deasupra Mării Minecii.

Uraganele puternice sînt și ele un fenomen obișnuit în această zonă. În septembrie și octombrie, cam un sfert din această perioadă bîntuie furtuni de gradul șapte. Din noiembrie pînă în martie bat din nord-vest vînturi de gradul cinci-șase. Furtunile din cursul iernii sînt însoțite de obicei de ploii și zăpadă. Nefiind apărată din nici o parte, insula e complet descoperită în fața vîntului; în tot cursul anului se sparg de țărmul ei valuri furioase și înspumate. Numai vreme de trei săptămîni pe an, cînd e acalmie, se poate ajunge cu barca la țărmul-i inospitalier.

De obicei, furtunile sînt precedate de un răsărit de soare orbitor. S-ar părea că o zi începută atît de frumos ar trebui să se încheie cu un apus de soare la fel de frumos. Dar, deodată, nori plumburii veniți dumnezeu știe de unde acoperă soarele, cerul devine trist, capătă un aspect de rău augur, iar deasupra oceanului încep să se rostogolească primele rafale de vînt, care smulg din vîrfurile dunerilor tone de nisip, ce distrug fără milă vegetația. În insula Sable nu există nici un copac.

Blestemata „Ucigațoare de corăbii” înghite însă și vapoare. Ele sînt acoperite de nisip la fel de repede ca și corăbiile cu pinze.

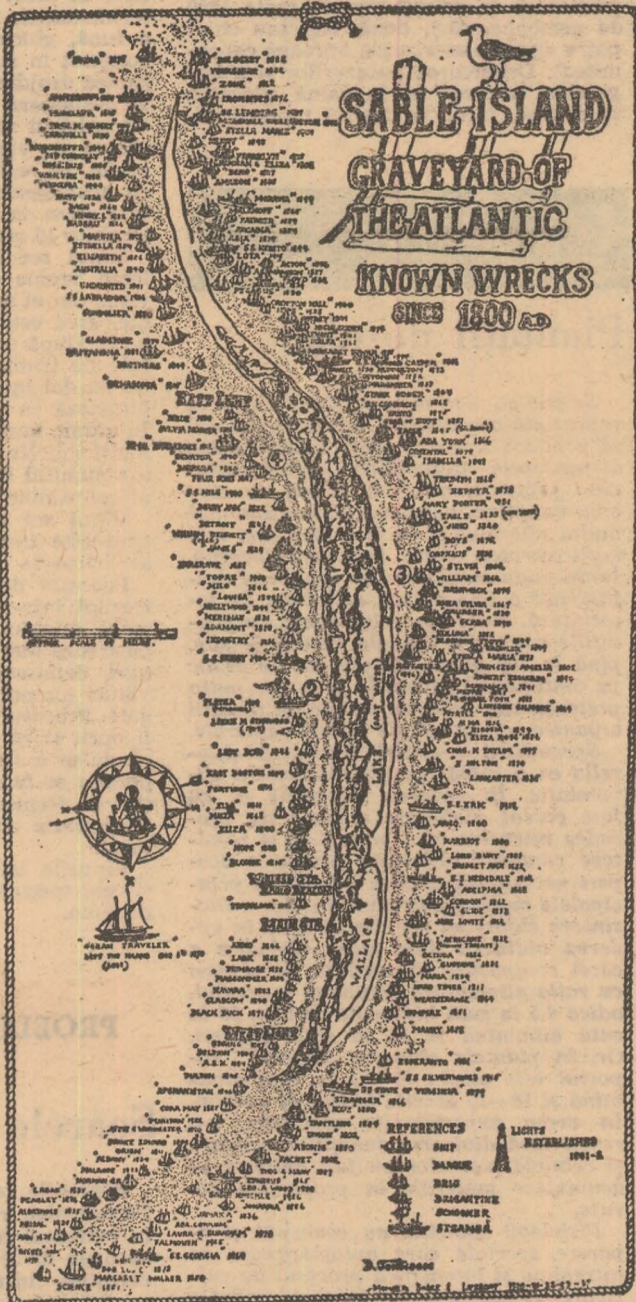
De necrezut, dar adevărat: Sable își devorează în întregime victimele în numai o lună. Deși, deseori, aceste victime au un deplasament de două-trei mii de tone și o lungime de 70—100 metri. Așa a dispărut în nisipuri vasul american cu patru catarge **Crofton Hall**, care a eșuat în 1898 în apele puțin adânci de lângă Sable. În vremea aceea, în insulă se afla și Alexander Graham Bell, unul dintre inventatorii telefonului; savantul american venise acolo zgduid de drama vasului francez **Bourgogne**. La 4 iulie 1898, la 80 mile sud de Sable, pe o ceață deasă, o corăbie engleză de mare tonaj izbise vasul de călători **Bourgogne**, care se scufundase după numai zece minute cu toți cei 597 de oameni aflați la bord.

Bell nădăjduse că unii dintre călătorii de pe **Bourgogne** reușiseră totuși să se salveze și că se refugiaseră eventual pe Sable unde așteptau ajutor. Așa încît inventatorul american organizase pe cheltuiala lui o expediție. Dar în insulă nu găsise pe nimeni.

S-ar părea că o fișie de uscat atît de sălbatică, de neospitalieră, din largul oceanului nu poate fi locuită. Și totuși, oamenii au trăit acolo din vremi străvechi, dar nu de bună voie.

Primii locuitori au fost, evident, niște naufragiați. Ei și-au înghiebat, din resturi de nave, colibe în care s-au adăpostit împotriva frigului și a furtunilor de nisip. Spre surprinderea lor, însă,

chiar primii robinsoni au găsit în centrul insulei... vaci. Animalele fuseseră lăsate acolo, din motive necunoscute, de navigatorul francez Lery, în 1508, cînd poposise prima oară în insulă. Vacile se înmulțiseră și se sălbăticitiseră. Naufragiații se puteau hrăni și cu urși de mare, pentru care bancurile de nisip ale insulei sînt un adăpost ideal. Un lac sărat din mijlocul insulei abundă în pește, iar pe malurile lui își fac cuib păsări marine. Mai dificilă era aprovizionarea cu apă: în Sable nu există surse de apă potabilă, așa încît locuitorii trebuiau să-și facă provizii de apă după ploaie în bazine sau să adune rouă de pe iarba. Drama naufragiaților de pe Sable era însă alta: nu puteau aștepta ajutor de la nimeni, căci vapoarele o-

Harta întocmită de David Johnson

coleau sinistra insulă, chiar atunci cînd vedeau înălțindu-se deasupra ei șuvițe de fum — semne de alarmă.

Într-un rând, numărul robinsonilor din insula Sable a ajuns la 50. Toți ocași, debarcați în 1598 de pe o corăbie franceză din ordinul marchizului de la Roger, care-i ducea în Noua Scoție. Din pricina unei furtuni puternice și prelungite din direcția nord-vest, corabia suferise o avarie. Roger a hotărît s-o ia înapoi spre țărmurile Europei. În drum a dat peste o insulă și marchizul a poruncit să-i debarce pe osîndiți acolo. Poate că această hotărîre să fi fost determinată de terminarea proviziilor de pe vas, francezii neavînd altă ieșire. Pe scurt, ocași s-au trezit în insulă. Și abia după 7 ani și-au amintit francezii de ei... Muștrările de conștiință l-au determinat pe rege să-i grațieze și să tri-

mită după ei o corăbie. În vara lui 1605, în Franța au fost aduși însă numai 12 înși, ceilalți nu rezistaseră condițiilor extrem de grele și muriseră.

La începutul anului 1800, autoritățile engleze au găsit la pescarii de pe țărmurile peninsulei Noua Scoție niște obiecte de preț: monede de aur, hărți cu stema ducelui de York, cărți din biblioteca personală a acestuia și chiar mobilă. Pescarii numeau obiectele „lucruri din Sable”. Le schimbaseră pe pește cu locuitorii ai Insulei nisipurilor. Imprejurarea i-a pus pe gînduri pe englezi. Cu atît mai mult cu cît corabia „Francis”, plecată din Noua Scoție spre Londra cu obiecte personale ale ducelui de York, nu ajunsese la destinație.

Amiralitatea engleză a tras concluzia că după naufragiu toți pasagerii aflați la bordul corăbiei ajunseseră cu bine în Sable, dar că insularii îi omoriseră. Drept care, au trimis într-ocolo o expediție de pedepsire. În cursul anchetei însă s-a stabilit că nimeni nu-i omorise pe naufragiați, ci că ei muriseră din cauză că insularii n-avuseseră bărci ca să-i salveze. Imprejurarea i-a determinat pe englezi să construiască, în 1802, în insulă o stație de salvare și un far.

Cum arăta această primă stație de salvare? O magazie solid construită, așezată la 150 metri de țărm. În interiorul ei, pe niște șine de lemn, se afla o barcă lungă de salvare. Iar alături... un grajd. Nu, nu s-au adus special cai. Dar în 1738, în urma naufragiului unei corăbii engleze, animalele de la bordul ei ajunseseră înot la țărm și cu timpul se înmulțiseră. Erau mai degrabă ponei, dar nu scoțieni pur sînge ci mai mari, probabil încrucișați cu cai obișnuiți.

Zilnic, patru salvatori călări străbăteau insula în lung și-n lat. Căutau să deslușească în ceață vreo pinză de corăbie, să vadă dacă oceanul nu zvirlise pe țărm resturile vreunui vas. Dacă observau o corăbie pe cale de a naufragia în preajma insulei porneau în galop spre magazie și dădeau alarma. Vislașii inhămau la barcă patru ponei care o trăgeau pînă la țărm. Apoi ambarcațiunea se îndrepta spre locul catastrofei. Între timp, ceilalți salvatori, inclusiv supraveghetorul farului, alergau și ei pe coastă, unde stabileau cu vasul o legătură prin cabluri. În felul acesta, de multe ori au putut fi salvați toți oamenii de pe corăbii naufragiate.

Cînd farul instalat în centrul insulei a ajuns o ruină, a fost înlocuit cu alte două nou-nouțe, unul în extremitatea vestică, celălalt în cea estică. Farul răsăritean a slujit cu credință mulți ani, dar cel apusean n-a rezistat multă vreme. Explicația? Oceanul desfășoară numai dinspre apus ofensiva-i neîntreruptă împotriva insulei care peregrinează. În lunga istorie a Insulei nisipurilor oceanul a înghițit șase faruri.

Acum, în insulă locuiesc treisprezece oameni. Meteorologi, supraveghetori de faruri și tehnicieni, care lucrează la centrala electrică.

În 1947, după scufundarea vasului **Manhasset**, autoritățile canadiene au instalat acolo un radiofar. Iar după patru ani au construit alte două faruri în extremitățile estică și vestică.

În afară de cei treisprezece înși, în insulă se mai află circa două sute de ponei. Trei dintre ei domesticiți, iar restul sălbatici.

În fiecare zi, meteorologii patrulează călări în lungul țărmului, ca și acum un secol și jumătate, scrutînd cu luare aminte apele din preajmă. Cercetează împrejurimile să vadă dacă nu cumva în apropiere e vreun vas care a pierdut direcția sau dacă pe țărm nu se află vreo sticlă zvirlită de pe continent pentru studierea curenților marini.

Insularii primesc poștă și alimente cu hidroavioanele, care amerizează pe lac.

Cînd aud cumplitul avertisment al radiofarului „Treceți pe lângă insula Sable, cimitirul din nordul Atlanticului” marinarii scrutează îngrijorați ceața.

L. Skriaghin

DESTINE ACTORICEȘTI

Un debut „illegal“

Este înaltă și zveltă. Dacă nu s-ar fi făcut actriță, ar fi fost voleibalistă. Voleiul a rămas și acum una dintre îndelețnicirile favorite ale timpului ei liber. Dar frumusețea și talentul dramatic ale Liudmila Ciursina erau prea nete ca să fie irosite pe terenul de sport. Fi-

gindești ca o femeie pentru care viața nu mai are secrete, o femeie în stare de orice. Aruncînd în luptă forța dramatică ce clocoțea ca o apă adîncă sub aparența senină a frumuseții ei, Liudmila Ciursina a cîștigat, pentru ea și pentru Fetin, o mare victorie artistică.

Acum regizorul și actrița s-au întilnit din nou, și tot pentru un rol intens dramatic: Virineea, eroina creată de scriitoarea Lidia Seifulina, care în tot ce face și chiar în felul cum moare,

Liudmila Ciursina în rolul Virineei

ind încă studentă la Institutul unional de cinematografie, regizorul Vladimir Fetin i-a dat marea ocazie a vieții ei.

Fetin începuse să turneze, la „Lenfilm“, *Povestiri de pe Don*, un film inspirat din câteva schițe șolohoviene. Eroina principală, Daria, era și ea un personaj sintetic, reunind trăsături împrumutate de la mai multe tipuri feminine create cu neîntrecută vigoare și poezie de Șolohov: frumusețe, forță, slăbiciune, perfidie, puritate, egoism, dorință de dăruire... Cu alte cuvinte, pe interpreta acestui rol nu o așteptau zile ușoare.

Vladimir Fetin a prezentat-o consiliului artistic al studioului pe Liudmila Ciursina. Văzîndu-se față în față cu o fată foarte tînără, de o frumusețe calmă, pură, membrii consiliului au clătinat sceptic din cap:

— Cum îți inchipui, domnule, că fețișcana asta o să o poată juca pe Daria cea trecută prin ciur și prin dirmon?!

Dar Fetin ținea la alegerea lui și și-a asumat riscul: a luat-o „illegal“ pe Liudmila Ciursina în Cuban, crezînd cu tărie că în procesul filmării actrița va risipi îndoielile și-l va convinge pe toți că poate fi Daria cea trecută prin ciur și prin dirmon.

Liudmila Ciursina juca totul pe o carte. Un insucces, atunci, i-ar fi înfrizlat afirmarea; pentru o bucată de vreme ar fi rămas cea care... „știți, n-a putut face față rolului și i-a stricat bietului Fetin toate planurile“. O răspundere dublă, deci.

E drept, a fost dăscălită bine de regizor care i-a spus ritos: „Fetișo, trebuie să vorbești, să te porți, să simți, să

păstrează o atotbiruitoare feminitate. De data aceasta nu s-a mai opus nimănui, Liudmila Ciursina a fost distribuită legal și fără alte contrapropuneri în rolul titular.

CINEMA

O mie de inimi deschise

Sub acest titlu, am publicat anul trecut fragmente din jurnalul cunoscutului medic sovietic Nikolai Amosov, specialist în chirurgia inimii. Jurnalul ne-a dat posibilitatea să luăm cunoștință și de virtuțile scriitoricești ale acestui eminent medic și inginer (reamintim că Amosov a absolvit și Institutul politehnic și că lucrează intens la perfecționarea unui aparat cibernetic de diagnostic). Virtuți care s-au reconfirmat în povestirea „Gînduri și inimă“ — impletire de experiență proprie și ficțiune, bazată pe jurnal.

Un material atât de pasionant era imposibil — și ar fi fost și păcat — să le scape cineștilor. Interpretînd liber povestirea, tînărul regizor Iuri Averbah o transpune pe ecran. Această alegere nu este întimplătoare, Averbah a fost el însuși medic înainte de a deveni regizor.

Cu toată libertatea pe care și-a îngăduit-o autorul, scenariul a păstrat datele fundamentale ale povestirii: acuitatea conflictelor morale, claritatea expunerii materialului. Eroul filmului, profesorul Sedov, va fi surprins într-un moment de criză sufletească. Om bătrîn, deschizător de drumuri prin natura sa, eminent chirurg, onorat cu toate titlurile și distincțiile posibile, în ajunul operației de mare răspundere și aproape fără speranță pe inima unui bun prieten, își pune lui însuși întrebări esențiale, acele întrebări pentru care oamenii trebuie să se bată și la 17, și la 30, și la 60 de ani. Întrebări despre sensul vieții, despre drepturile și răspunderile fiecăruia față de ceilalți.

Al doilea erou al povestirii (ca și al anumitor fragmente din jurnal) este tînărul și talentatul matematician Sașa, cel pe care personajul principal trebuie să-l opereze. Sașa a fost menționat în film, unde regizorul îi acordă chiar un rol mai important decît în sursa literară. Sașa și Sedov, doi oameni diametral opuși, deși foarte apropiați sufletește, se definesc permanent printr-o relație de contrast.

Pentru aceste două roluri Iuri Averbah a făcut apel la artileria grea a artei

interpretative sovietice. Soarta lui Sedov a fost incredințată artistului Boris Livanov, personalitate marcantă și multilaterală, a cărui nouă creație e așteptată cu interes. Pe Sașa îl va interpreta Innokenti Smoktunovski, care se întoarce pe platou după o absență de doi ani, impusă de o boală de ochi.

— Mi-e greu să mă obișnuiesc iar cu platoul, parcă aș începe totul de la capăt. Dar totodată sint bucuros de noul meu rol, de colaborarea cu marele actor care este Boris Livanov — a declarat Smoktunovski înainte primului tur de manivelă.

Cehov printre vedete internaționale

Dacă pe scenele engleze Cehov este dramaturgul cel mai jucat, după Shakespeare, în schimb cinematograful i-a ocolit opera. Această „nedreptate“ o repară acum Sidney Lumet, regizor american dar care lucrează în ultimul timp în Anglia. Lumet este autorul unor filme de puternică concentrare psihologică, cum ar fi *Colina*, Lumet a ecranizat frumoasa piesă a lui Arthur Miller *Vedere de pe pod*.

Pentru debutul-i cehovian, regizorul a ales o operă care e prezentă în momentul de față și pe platourile sovietice: *Pescărușul*. Prezentă într-un anume fel. Inițial, Serghei Iutkevici intenționase o ecranizare a *Pescărușului*. Fără să știe de acest proiect, regretatul dramaturg Leonid Maliughin proiecta un film biografic despre Cehov. Din întilnirea acestor intenții s-a născut Subiect pentru o schiță, care este și una și alta, sau nici una nici alta. Mai precis — povestea premierei și căderii răsunătoare a *Pescărușului*, o pagină din biografia lui Cehov, amintirea dragostei lui pentru cîntăreața Lika Mizinova, cea care i-a inspirat personajul central al piesei, Nina Zarecinaia.

Spre deosebire de colegul său sovietic, Sidney Lumet se menține în limitele ecranizării, transpunînd pe ecran lumea delicată și amară a lui Cehov, fără modificări esențiale și păstrînd accentul pe zborul frînt brutal de viață și de oameni al simbolicului pescăruș, și drama incomprehensibilității.

Ca și Iutkevici, Lumet beneficiază de o distribuție alessă. Din Franța a venit Simone Signoret pentru capricioasa Arkadina, cea preocupată numai de plăceri și de păstrarea cit mai îndelungată a farmecelor ei coapte; adus din America, englezul James Mason, alias Trigorin, va miza pe atracția-i virilă, cochetînd și lăsîndu-se adulat; destinul tragic al lui Treplev a fost incredințat unui alt actor britanic, David Warren. Nina Zarecinaia încă nu a fost găsită, dar după ce Lumet va striga „Evrika!“. Întreaga echipă se va deplasa în... Suedia, pe malul unui lac de lângă Stockholm, regiune pe care regizorul o găsește o ideală cîmpie rusească.

TURNÉE

Beatles și Yoga

După o absență de peste un an, famosul cîntec de englez The Beatles intenționează să se întoarcă pe scenă. Știrea a surprins, dar fiind că, fideli hotărîrii luate, sir-ii cîntăreși au refuzat-o chiar și pe regina Angliei, care i-a înnoțit, cînd i-a solicitat recent pentru un spectacol.

Aflăm că motivul care îi va readuce în fața publicului la sfîrșitul lunii iunie este dintre cele mai laudabile: ei vor

începe atunci, la teatrul „Olympia“ din Paris, turneul „Pace în lume“, care va continua în alte mari orașe din Europa, apoi în Asia și în America de Sud. Totodată, pentru anul viitor se prevede o serie de concerte în Uniunea Sovietică, așteptate cu deosebit interes de publicul tînăr.

Beatles-ii nu vor fi singurii protagoniști ai turneului păcii. Ei vor avea ca parteneri formația americană Beach Boys și... un yoga indian. Această distribuție se cere explicată.

Anul trecut, urîndu-li-se de glorie, onoruri și toate cele lumești, John Lennon, Paul McCartney, Ringo Starr și George Harrison și-au luat nevestele și au plecat să-și afle liniștea tocmai pe malul Gangelut, în India, la înțeleptul și yoga Maharishi Maresh. Sub îndrumarea lui s-au recules, au meditat la deșertăciunea vieții și, chiar dacă n-au reușit să se ridice la cine știe ce mari înălțimi filozofice, fiindcă practica indiană s-a dovedit peste puterile temperamentului lor modern, s-au odihnit bine și și-au făcut o publicitate spectaculoasă, ceea ce nu-i de lepădat.

Mai rămîne să spunem că și englezii și americanii au păstrat cele mai bune sentimente pentru filozoful indian, sentimente împărtășite, cum o dovedește hotărîrea lui Maharishi Maresh de a lua parte alături de ei la turneul păcii. Incasările vor fi vîrsate în fondul comitetului pentru pace permanentă în lume, patronat de Maresh.

Apariția Beatles-ilor în spectacolele turneului va avea un caracter insolit. Ei nu vor mai fi propriu-zis un cîntec, ci vor evolua pe rînd ca soliști, urmînd în continuare linia individuală pe care au trasat-o de cîțeva vreme. Fiindcă de fapt aceasta este realitatea ultimului an: cîntecul nu se reunește decît între zidurile casei de discuri, pentru înregistrări. Cînd ies de acolo, fiecare merge pe drumul lui. Ceea ce îi preocupă cel mai mult — și cu bune rezultate — este filmul. Așa cum a anunțat presa, John Lennon — ca să nu dăm decît un exemplu — a fost solicitat de Christian Marquand pentru filmul „Candy“, unde este partenerul lui Marlon Brando, Charles Aznavour, Ewa Aulin.

I. Martinov

DISCURSI

„Grand Prix“ pentru Katerina Izmailova

Academia franceză Charles Cros, din juriul căreia fac parte muzicologi, compozitori, critici muzicali de notorietate, a decernat Marele premiu al discului lui Dmitri Șostakovici pentru opera *Katerina Izmailova*.

Inregistrată la firma Melodia din Moscova, în interpretarea soliștilor, corului și orchestrei Teatrului muzical „Stanislavski și Nemirovici-Dancenko“, opera cunoscutului compozitor sovietic a fost apreciată drept cea mai bună. Această recunoaștere este cu atât mai prețioasă cu cît a fost făcută în condițiile unei concurențe copleșitoare: șase mii de discuri.

Venind la Moscova să înmîneze diplomele autorului operei premiate — precum și directorului general al firmei Melodia, N. Mohov, pentru calitățile deosebite ale înregistrării — Jean Roire, președintele firmei franceze Chant du monde, care a lansat în Franța discul laureat, a făcut un elogiu al lui Șostakovici, subliniindu-i meritele în dezvoltarea muzicii contemporane.

Sinteți prețuit și iubit în întreaga lume, sinteți prețuit și iubit la noi în Franța. Sint fericit să împart această bucurie cu dumneavoastră, maestre — a spus Jean Roire în încheiere.

Cei patru Beatles pe aeroportul din Londra

arta

a

ZOOPSIHOLOGIE

Meșteșugarii faunei

Uneltele nu constituie privilegiul omului. Unele animale — e drept rare — se pricep și ele să le folosească. Mijloacele și le procură din mediul înconjurător. Animalele nu se servesc de ele decât într-un singur scop util: dobândirea hranei, apărarea sau construirea unui adăpost.

Să luăm, de pildă, maimuțele, care oferă un oarecare număr de exemple. Studiile întreprinse de un grup de cercetători asupra cimpanzeilor au permis, între altele, cunoașterea metodei practicate de ei pentru capturarea termitelor, pe care le apreciază foarte mult: maimuța introduce în termitiere tija unei graminee de aproximativ 74 cm lungime și, după un timp, o retrage roind de insecte. Alteori, în aceleași scopuri, se desfășură furnicările cu ramuri de pe care, în prealabil, au fost smulse frunzele cu labele sau cu dinții. Cimpanzeii mai sînt capabili să înmoaie în scorbură unui arbore în care s-a strîns apa un mînunchi de frunze, pe care apoi le sug. Tot ei întrebunțează ciomege sau alte obiecte contondente împotriva panterelor care-i atacă. O gorilă a muntților a putut fi observată în timp ce doboră fructele dintr-un pom cu ajutorul unei ramuri.

nei s-a specializat în folosirea firului. E vorba de pasărea-croitor din Asia Răsăriteană și Australia, care răsucește pinza de păianjen și o folosește fie în lipirea frunzelor pentru cuib, fie la coaserea marginilor lor, cu ajutorul ciocului. O altă pasăre, care trăiește de asemenea în Australia, nu se mulțumește numai să îngrămădească tot felul de obiecte în fața cuibului, dar fabrică și un fel de pensulă din fire, cu care badijonează pereții interiori, folosind un amestec de substanțe viu colorate de origine vegetală, dizolvate cu ajutorul săiivei.

Practicarea acestor „meșteșuguri”, sînt de părere zoopsihologii, ar fi la început rezultatul unei simple întîmplări, apoi al stabilirii unui fel de relații de la cauză la efect, de la un simplu joc la constatarea că el ajută la dobîndirea cu mai multă ușurință a hranei. De aici se trece la folosirea sistematică a prețioșilor auxiliari, a „uneltelor” și la imitarea procedurii de către alți indivizi. Prezența unui stimul vizual, de pildă o termitieră, e totuși necesară nașterii acestui comportament. În același timp, un caracter comun al speciilor care folosesc uneltele îl constituie exigența unui or-

mână între ele ca picăturile de apă. Vechii greci aveau chiar slujbași speciali, care urmăreau ca olarii să respecte tradițiile și să nu se abată de la „normele” adoptate. Amforelor care corespundeau standardului li se aplica pe braț un fel de șampilă. Cele care nu corespundeau erau sparte, ca în cadrul

Amfore găsite pe fundul Mării Negre

unui veritabil control tehnic de calitate. De aceea, cînd găsesc oale identice în monumente diferite, arheologii sînt încredințați că ele reprezintă aceeași perioadă.

În al treilea rînd, „normatorii” nu au putut ține totuși în loc progresul olăritului, încît treptat, la început aproape imperceptibil, standardele s-au modificat și ele. Aceste schimbări au început atunci cînd olarii au simțit nevoia să-și adapteze producția la modul de viață în continuă transformare și chiar la... modă. În acele vremuri gospodinele țineau pasul cu moda oalelor. De aceea, fiecare secol este caracterizat printr-un anumit tip de ceramică. Tehnica de modelare a vaselor s-a schimbat necontenit. Locul ceramicii modelate din Neolitic — asimetrică și ornamentată — a fost luat de ceramica mai netedă și cu pereții mai subțiri, care, la rîndul ei, a cedat în fața ceramicii modelate pe roata olarului. De-a lungul secolelor s-a schimbat și procedeul de ardere și compoziția masei ceramice, s-au schimbat și formele vaselor.

Arheologii au urmărit în cercetările lor îndeosebi modificarea formei la amforele grecești cu fundul ascuțit. Acestea erau vase mari, înalte cu gîtul subțire și două brațe, care serveau ca ambalaj pentru transportul produselor lichide și pulverulente. Amforele nu stăteau în picioare, ci culcate. După monedele găsite cu prilejul săpăturilor arheologice au putut fi date cu destulă precizie diferite tipuri de amfore. În zilele noastre, este de-ajuns să se găsească un ciob de amforă de un tip sau altul, pentru a se putea stabili vîrsta monumentului respectiv.

Ornamentele vaselor sînt și ele elocvente. Pînă în prezent a fost studiată în amănunțime istoria stilurilor caracteristice pentru ornamentele de pe vasele antice, care serveau drept vase de vin și ulei de mîsline la mesele sărbătorești. Specialiștii în ceramică antică reușesc să deosebească azi perioadele începutului, înfloririi și decăderii fiecărui stil, să cunoască semnele distincte ale unor școli și chiar ale unor indivizi. De altfel, meșterii își iscăleau uneori operele. Un vas cu chipuri de oameni și rîndunele, păstrat la Ermitaj, este semnat de meșterul Eufroniu. Pe un alt vas, rivalul său, Eufimide, a scris: „Eufimide a făcut aceste ornamente pe care Eufroniu niciodată nu le-ar fi putut face”. Numele autorilor li ajută pe arheologi să treacă de la datarea secolelor la datarea deceniilor și chiar a anilor.

ISTORIA FIZICII

Alchimiștii nu au fost decapitați

Cînd Henri Becquerel a descoperit radioactivitatea în 1896, majoritatea chimiștilor și fizicienilor erau atît de ferm convinși că atomii sînt imuabili și reprezintă ultima particulă de materie, încît nu au asociat radiația cu

S

știința

vreo modificare petrecută în interiorul atomului. Becquerel însuși socotea că este o formă de fosforescență prelungită, Marie Curie considera că e vorba de o radiație secundară, emisă de uraniu și toriu, după ce aceștia sînt stimulați prin absorbția unor „raze asemănătoare cu razele Röntgen”, care se află peste tot în spațiu. S-au mai emis diverse alte teorii, toate venind de la ideea că energia radioactivă nu provine din atom, ci dintr-o altă sursă.

Singurul care a sugerat că radioactivitatea ar putea rezulta din „regruparea componentelor atomului” a fost J. J. Thomson, descoperitorul electronului. Profund interesați de acest fenomen, doi tineri care nici nu împliniseră 30 de ani, fizicianul Ernest Rutherford și chimistul Frederick Soddy, au început să studieze „emanația” toriului și au constatat că nu i se datorează de fapt lui, ci unui produs pe care l-au putut separa chimic și pe care l-au numit toriu X. Emanația consta dintr-un gaz chimic inert, cunoscut azi sub numele de radon. Imensa diferență dintre proprietățile fizice și chimice ale acestui gaz și ale toriului X i-a determinat pe cei doi cercetători să se gîndească la o transformare a elementelor în urma dezagregării radioactive. În 1902, cînd a avut loc descoperirea, implicațiile ei erau atît de grave pentru un om de știință, încît Soddy s-a întors spre colegul său bolborosind:

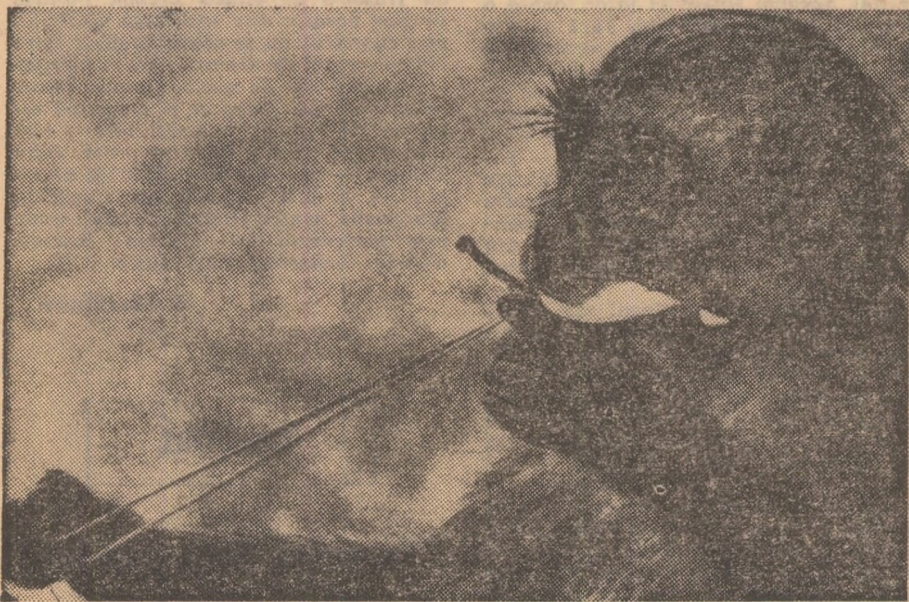
— Rutherford, asta e transmutație: toriul se dezintegrează și se transformă într-un gaz din familia argonului.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Soddy — a venit replica — nu-i spune transmutație. Ne vor tăia capetele, sub motiv că sîntem alchimiști.

Intr-adevăr, alchimia se străduise să transforme un element într-altul, mai cu seamă un metal oarecare în aur și firește, era foarte prost văzută de fizicieni și chimiști. Or, descoperirea lui Soddy și Rutherford demonstra că în anumite împrejurări transmutația este posibilă, rîsturnînd astfel părerile existente pe atunci asupra materiei.

Așteptîndu-se la o reacție vehementă din partea colegilor lor, cei doi tineri au procedat cu foarte multă prudență, publicîndu-și rezultatele experiențelor pe etape, de la începutul anului pînă în luna iulie cînd, în sfîrșit, au mărturisit: „Ajungem astfel să conchidem că radioactivitatea este un fenomen atomic, însoțind în același timp o modificare chimică în care se produce un nou fel de materie. Aceste două constatări ne obligă să deducem că radioactivitatea este manifestarea unei transformări chimice subatomice”. Rutherford și Soddy au avut grijă să folosească termenul de „transformare” și nu pe cel de „transmutație”.

Cum a fost primită noua teorie? Lumea de specialitate a fost, fără îndoială, profund impresionată. Sir William Crookes (părintele tuburilor de descărcare) scria că această interpretare a radioactivității „subminează teoria atomică a chimiei, revoluționează bazele fizicii, reinvie ideile alchimiștilor...” Dar a capitulat repede, renunțînd la o veche ipoteză a lui. Același lucru au făcut și soții Curie, mai cu seamă după ce, doi ani mai tîrziu, Pierre Curie a văzut că, prin dezagregare, radiul produce heliu. Alți oameni de știință celebri au aprobat deschis părerea lui Rutherford și Soddy; mulți au fost însă rezervați, spunînd că nu există încă dovezi con-

Maimuțele din Singapore obișnuiesc să-și spele hrana și s-o ștergă între frunze înainte de a o consuma

„Așadar, se pare că antropoidele ar fi capabile să folosească din proprie inițiativă obiecte care înlesnesc acțiunile lor și care merită deci numele de unelte. Comportamentul acesta este însă departe de a fi general. E probabil că, în anumite comunități, un individ s-a dovedit mai inventiv fiind imitat ulterior de ceilalți, ceea ce explică și faptul de ce în alte colectivități, aparținînd aceleiași specii, practicile sus-amintite nu sînt cunoscute.

Diverse împrejurări de folosire a unor unelte sînt semnalate, însă, și la alte animale mult mai depărtate de linia umană, ba chiar la nevertebrate. Într-un stadiu foarte primar, de pildă, există vietăți care întrebunțează ca „unelte” produse proprii de secreție. Fără a considera pinza de păianjen o unealtă, demn de interes este cazul genului *Cladomelea* care-și folosește firul secretat ca o praștie: învîrtînd-o cu labele, o lansează asupra insectelor pentru a le captura. Genul de păianjeni *Menneus* își transportă pinza cu labele larg depărtate, ca un fel de plasă, în care-și colectează victimele.

Un tip diferit de unealtă primară este utilizată de unii crabi, care țin în cleștii lor, îndreptați înainte, mici anemone de mare: cu veninul lor, ele paralizază prada sau țin la distanță dușmanul. Un „obiect” ceva mai evoluat, folosit de diverse specii ale multor grupuri, îl reprezintă piatra ca instrument de percucie. Sturzul european, de pildă, obișnuiește să spargă cochiliile melcilor cu care se hrănește folosindu-se de pietre ca de o nicovală, iar lutrul de mare din Pacific dovedește o tehnică asemănătoare atunci cînd, făcînd pluta pe valuri, își pune pe pîntece o piatră, sub care strîștește scoicile. În fine, mai multe specii europene și americane de *Ammophila*, insectă înrudită cu viespea, își astupă mușuroiul cu o pietricică după ce, în prealabil, au tasat pămîntul din jur cu aceeași piatră ținută în mandibule, ca niște adevărați pavagii.

Un alt grup de meșteșugari ai fau-

gan manipulator capabil să le apuce; ciocul, mandibulele, labele, tentaculele, trompa etc. În orice caz, faptul în sine reprezintă un atu suplimentar în „lupta pentru viață”, dar fără să se înscrie în mod clar în curentul evoluției. Folosirea uneltelor la animale este extrem de rudimentară și discontinuă și n-a îmbrăcat niciodată o importanță capitală. Ea oferă, totuși, elemente folositoare cu privire la nivelul psihismului animal și dovedește cît de formală e bariera între instinct și inteligență.

ARHEOLOGIE

Știința oalelor sparte

În urmă cu un secol și jumătate arheologia a fost supranumită „știința oalelor sparte”. Descoperitorul Troiei, Heinrich Schliemann, obișnuia să spună că, pentru înțelepciunea arheologilor, ceramica este un adevărat corn al abundenței.

Dar ce proprietăți excepționale ale vaselor de lut îi atrag atît de puternic pe arheologi? În primul rînd aria lor de răspîndire. Încă de la începutul existenței ceramicii, din era neolitică, aceste vase erau întîlnite în fiecare casă. Și în fiecare casă ele se spargeau, căci „ulciorul nu merge de multe ori la apă”, în cel mai propriu sens al cuvîntului. Din această cauză vasele de lut erau mereu înnoite, iar pe lingă case se adunau adevărați munți de cioburi care s-au păstrat pînă în zilele noastre.

În al doilea rînd se remarcă existența unor modele în confecționarea vaselor de ceramică, încă din cele mai vechi vremuri. Toate oalele găsite într-un mormint respectă aceleași proporții și sînt ornamentate în același stil. Amforele aflate în același strat se ase-

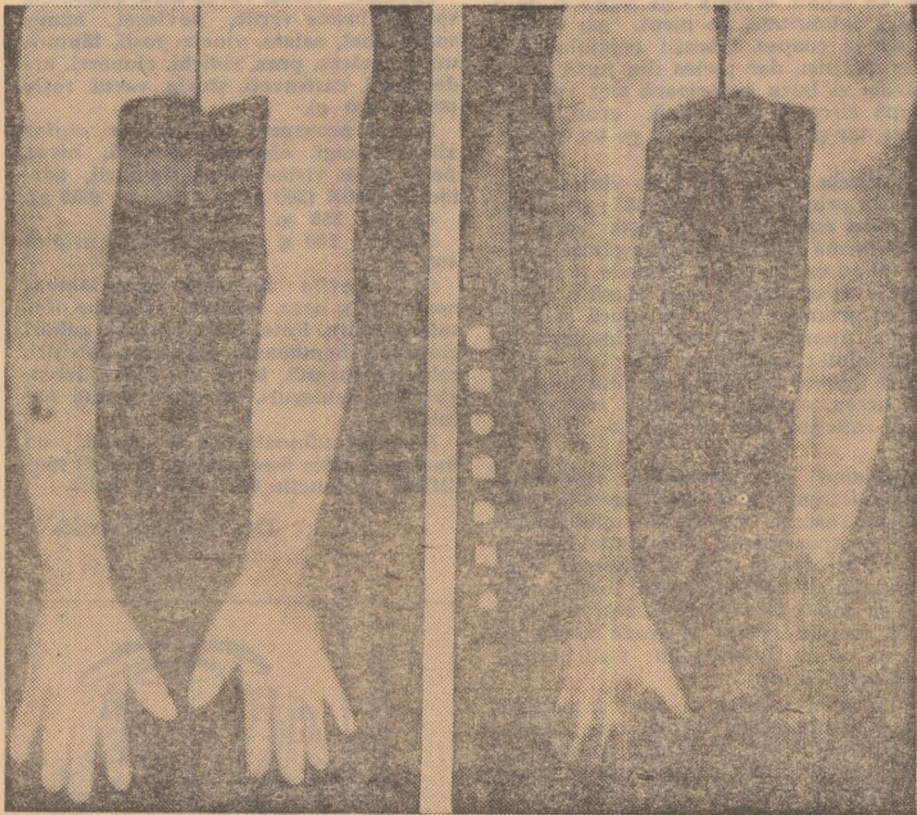
ca semn de boală a fost cunoscută încă din antichitate, dar, pînă în secolul XVII, aprecierea ei se baza exclusiv pe simțul tactil. Prima încercare de a folosi un mijloc obiectiv au făcut-o în 1595 Galileo, care a inventat un termometru, și Sanctorius din Padua, care a început să-l pună în practică. Timp de 250 de ani acest instrument a fost alternativ onorat și disprețuit, nereușind să ocupe un loc definitiv nici în fizică nici în medicină. Studiile clinice efectuate în secolul XVIII de doi medici olandezi au rămas fără ecou. Abia după ce legile termometriei medicale, formulate de Carl Wunderlich în 1851, au fost confirmate, s-a încetățenit și termometrul.

Recent s-a trecut la obținerea unor informații mai precise cu privire la căldura emisă de o anumită regiune a corpului. Procedeu, denumit termografie, se bazează pe constatarea că temperatura pielii variază de la un loc la altul în funcție de procesele care se petrec acolo, în celule sau în circulația sîngelui. Se utilizează radiația infraroșie, care, deși invizibilă, este emisă de orice corp cu o temperatură mai mare decît zero absolut. Raportul dintre energia radiată și temperatură fiind determinat de o lege a fizicii, e destul să cunoști energia pentru a calcula temperatura. Termograful este de fapt un aparat de fotografiat în infraroșu. El transformă căldura radiată de un obiect, deci și de corpul omenesc, într-un curent electric care alimentează un tub de descărcare. Acesta, la rîndul lui, emite lumină vizibilă, a cărei intensitate variază proporțional cu cantitatea de căldură detectată și care impresionează selectiv o peliculă fotografică. Pe termogramă, porțiunile mai calde apar deschise, iar cele relativ reci în nuanțe de gri pînă la negru. Termograful obișnuit reușește să înregistreze diferențe de temperatură de 0,5 grade.

În general temperaturile pielii nu ating 37 de grade, ci variază între 23—36 de grade. Diferențele se datorează calității epidermei și conductibilității termice a țesuturilor de sub ea. Atunci cînd cresc peste măsură sint cauzate de stări anormale sau boli. Pielea inflamată, umflată sau situată direct deasupra unor acumulări de sînge, — infecții, luvieri, tumori, — apare mai caldă decît cea normală. Dimpotrivă, acolo unde alimentația cu sînge este deficitară (arterioscleroză, tromboză), epiderma se răcește. Nea vînd vase sanguine, părul este în echilibru cu temperatura ambiantă și apare rece. Substanțele străine (roșu de buze, lacul de unghii etc) se comportă la fel, căci au o putere de emisie mai mică decît pielea.

Orice parte a corpului care nu este acoperită cu păr poate fi deci termografiată. În ultimii trei ani s-au luat astfel „amprente” unui număr considerabil de stări patologice și s-a studiat efectul unor medicamente. Termogramele trebuie însă comparate cu re-

A-ți lua temperatura de îndată ce îți dai seama că nu te simți bine a devenit un gest atît de natural, încît a-

Termografia confirmă nocivitatea nicotinei. Brațele unui fumător înainte să fi aprins o țigară (stînga) și la 15 minute după. Contractînd vasele, nicotina a scăzut temperatura brațelor care se văd acum întunecate pe clișeu.

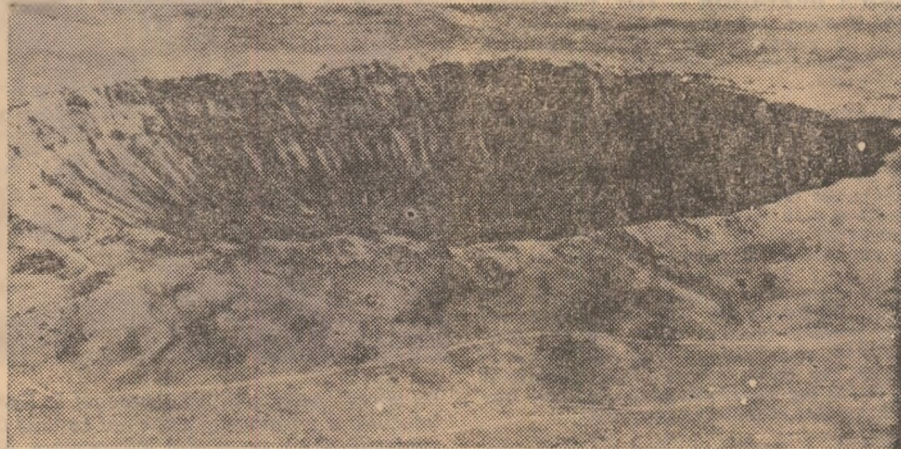
proape nu se mai poate imagina un medic, o soră sau măcar o gospodărie fără termometru. De aceea, nimeni nu-și mai dă seama că această practică nu a împlinit încă nici un secol. Febră

zultatele altor examene. Deși este pe cale să aducă imense servicii, noua metodă își face abia primii pași, aflîndu-se în stadiul prin care trecea radiografia la începutul secolului.

ASTRONOMIE

Bombardamentul meteoriților

Fața Pămîntului e brăzdată de sute de cicatrice lăsate de aversele de meteoriți. Printre cele mai mari cratere

Campionul craterelor meteoritice

formate în scoarța terestră de acești mesageri de fier ai Cosmosului se află cel din Arizona, cu diametrul de 1265 de metri și adîncimea de 174 de metri. În Australia, o ploaie de meteoriți a lăsat în urma ei 13 cratere (cel mai mare cu diametrul de 200 de metri), în Canada 9, iar în Extremul Orient sovietic, o salbă de 122 de adîncituri, mari și mici, imprimate de meteoriții căzuți în 1947.

Potrivit părerii admise în ultimul timp, meteoriții (alcătuiți din rocă, din fier sau din ambele) sint fragmente ale asteroizilor, acele planete minuscule care evoluează între orbitele lui Marte și Jupiter. În toate țările lumii au fost culese și se păstrează spre a fi studiate 1 900 de specimene. Cel mai mare, descoperit în Africa în 1920, a fost botezat Goba și cîntărește 60 de tone. Alți bolizi sosiți din spațiul interplanetar au fost găsiți în Groenlanda (Cape York, 34 de tone) și în China (Armanta, 30 de tone). Semenii lor din Mexic și S.U.A., sint de dimensiuni mai mici: Bacubirito are 27 tone, iar Villanette numai 13,5. Numărul lor modest față de cantitatea „precipitațiilor” anuale de acest gen se explică prin faptul că cei mai mulți cad în mări și oceane, în deșerturi sau în zonele arctice greu accesibile.

Existența craterelor gigantice a sugerat oamenilor de știință presupunerea că meteoriții uriași ar fi jucat un rol însemnat în istoria Pămîntului, în formarea scoarței și a reliefului ei. Savanți canadieni, de pildă, au emis ipoteza că partea sud-estică a golfului Hudson, cu raza de 220 km, ar fi fost formată, în urmă cu milioane de ani, de unda de șoc declanșată de „amerizarea” unui enorm meteorit. De aceea în momentul de față cercetători din toate țările organizează o veritabilă vînătoare de cratere meteoritice.

Nu mai puțin importantă este și studiul meteoriților „în carne și oase”, mai ales al celor recenți. Ei sint deocamdată singura substanță extraterestră accesibilă oamenilor de știință spre a fi studiată pe Pămînt. De asemenea, izotopii radioactivi (tritiu, carbonul-14, argonul-38 etc), ce se formează în meteoriți sub acțiunea razelor cosmice, sint purtători de informații despre intensitatea acestor raze, iar substanțele organice descoperite în unii dintre ei lasă să se întrevadă posibilitatea ca meteoriții să conțină microorganisme, vii sau moarte, din spațiul extraterestru.

O expediție sovietică condusă de geo-

logul dr. E. Krinov a adunat recent o colecție unică în felul ei, alcătuită din 401 de fragmente ale gigantului meteorit de fier, căzut în urmă cu două decenii în munții Sihote-Alin și care la origine a cîntărit cîteva sute de tone. Fragmentele sint cu atît mai prețioase cu cît datează relativ de curînd și unele din ele sint exemplare mari unul avînd o greutate de 1,7 tone. Or, se știe că meteoriții mari ajung pe Pămînt foarte rar, cam o dată la cîteva secole.

Pentru elucidarea unor probleme privind meteoriții, la 14 mai a.c. la Moscova s-a deschis o conferință consacrată studiului originii și compoziției lor,

precum și condițiilor în care străbat Cosmosul spre a ajunge pe Pămînt.

GEOLOGIE

Arhivele lumii sint în Antarctica

În fiecare an, pe suprafața planetei noastre se cern aproximativ 100.000 tone de pulberi extraterestre. Aceasta este concluzia la care membrii unei expediții științifice, recent înapoiată din Antarctica, au ajuns datorită purității zăpezii. Într-adevăr, în această regiune a globului, zăpada este atît de curată, încît aparatele de distilare cele mai fine sint prea murdare pentru a fi folosite la analize. Singurele impurități de aici sint pulberile celeste!

În acest colț de lume pot fi întîlnite aceleași precipitații atmosferice ca înainte de masiva industrializare a celorlalte părți ale globului. Aici zăpada dispune de două particularități extrem de interesante: se acumulează lent și nu s-a topit niciodată. Așadar pulberile extraterestre au putut fi înregistrate în straturi în ordinea așternerii lor. Într-adevăr, a fost suficient să se sape numai doi metri, pentru a se parcurge 25 de ani de căderi de pulberi. Pentru ca nimeni să nu contamineze locul, săpăturile au fost întreprinse — în cazul citat — de o singură persoană. După care prețioasele arhive înghețate au fost ambalate în 40 de containere refrigeratoare, conținînd fiecare 100 kg și expediate spre laboratoare, unde mostrele au fost supuse unor teste chimice și radioactive.

Actualmente, oamenii de știință sint preocupați de analize, fac interpretări, trag concluzii. Deocamdată, ei n-au oferit însă decît rezultatul cantitativ menționat la început: în fiecare an pe suprafața Terrei se depun 100.000 tone de pulberi provenite din spațiul cosmic! E foarte probabil ca în continuarea, cercetărilor savanții să tragă noi concluzii cu privire la creșterea diametrului planetei, vechimea calotei glaciale etc., etc.

— Ce mai e nou în antilume? Desen de V. Cernikoy

Poșta medicului

A. DOBRESCU — Rm. Vilcea : Coadă calului sau „barba ursului“, cum mai este numită popular, se administrează sub formă de decoct: 2—3 linguri de plantă mărunțită sînt lăsate să se moaie în 1000 ml de apă rece, după care se fierbe, se strecoară și se îndulcește. Acest decoct se bea călduț în cursul unei zile.

M. A. — Cîmpulung Moldovenesc ; VIȘINICĂ DRAGOMIR — com. Văcărească, jud. Buzău : Adresați-vă în scris Spitalului de traumatologie, chirurgie plastică și reparatorie, București, Str. Arh. I. Mincu 7.

VIORICA RĂDUCU, comuna Radovanu, jud. Ilfov : Dacă radiografiile pumnului, cotului și genunchiului vor arăta că nu aveți închise cartilajele de creștere, întîrzierea creșterii staturale poate fi remediată prin doze mai mici de hormoni androgeni (pericol de virilizare !), la care se vor asocia obligatoriu estrogeni în raport de 1 mg Ginosedol pentru 20 mg Testosteron. Veți utiliza, sub control medical, 100.000-200.000 u.l. estrogeni în 20 zile, urmate imediat de 20—40 mg Progesteron, pauză 10—12 zile, după care se repetă. Se poate asocia 1 mg Stilbestrol + 10—20 mg Metiltestosteron, pe cale bucală, pentru stimularea creșterii.

K.X.A. — Timișoara : Din descrierea dv. n-am înțeles prea bine dacă este vorba de o cataractă congenitală sau de un sindrom Claude-Bernard-Horner (ptoza pleoapci cu paralizia nervului motor ocular comun și enoftalmie). Și într-un caz și în celălalt, singura cale este intervenția chirurgicală.

SERBĂNESCU ION — București : Aparatul pentru distrugerea calculilor se pare că se află încă într-un stadiu experimental, deoarece pînă acum n-am mai primit nici o informație suplimentară. Adresați-vă deci în scris clinicii urologice din Moscova. Dintre antilitiazicele renale cele mai reputeate, în afara binecunoscutului Rowatinex, vă mai enumerăm câteva produse de import: Cystenal, Nephrolith, Renogal etc.

NEGRU ION — comuna Făget, jud. Timiș : Substanța figurînd în Farmacopeea română, absența ei din farmacia este probabil temporară. O puteți eventual înlocui cu formula: Rp. T-ra de kola 15 g, T-ra de nuca vomica 10 g. D.S. 15 picături înainte de masă.

SEPCEANU IOANA — Pentru a depista adevărata cauză a hipermenoreei dv. este necesar un examen genital competent. Pînă atunci, dacă apar din nou cheaguri veți face injecții i.m. cu Ergomet ori veți lua pe gură: Rp. Extr. fl. sec. cornutum 3 g, calciu clorat 8 g, sirop simplu 40 g, apă distilată q.s. ad 150 ml. D.S. înt. 5—8 linguri/zi (se păstrează la rece).

EVA ONCIU — Cîmpina : 1) Pentru ameliorarea durerilor din spondiloză este necesar un complex și lung tratament balneo-fizioterapeutic (împachetări cu parafină și cu nămol, solux, ultrasunete, nămoloterapie la Amara sau Eforie-Nord etc.). Poate este necesar să purtați un corset (Minerva) pentru imobilizarea coloanei vertebrale. 2) Într-adevăr Asclerolul (sau Ateroidul) este un medicament care se la în cure prelungite. 3) Dați-l Bromoval, înainte de culcare (sau Bromosedin — granule dizolvate în ceai).

E.L. — Piatra Neamț : 1) Da. 2) Adresați-vă în scris Institutului medico-legal din București, str. Căuzași nr. 9.

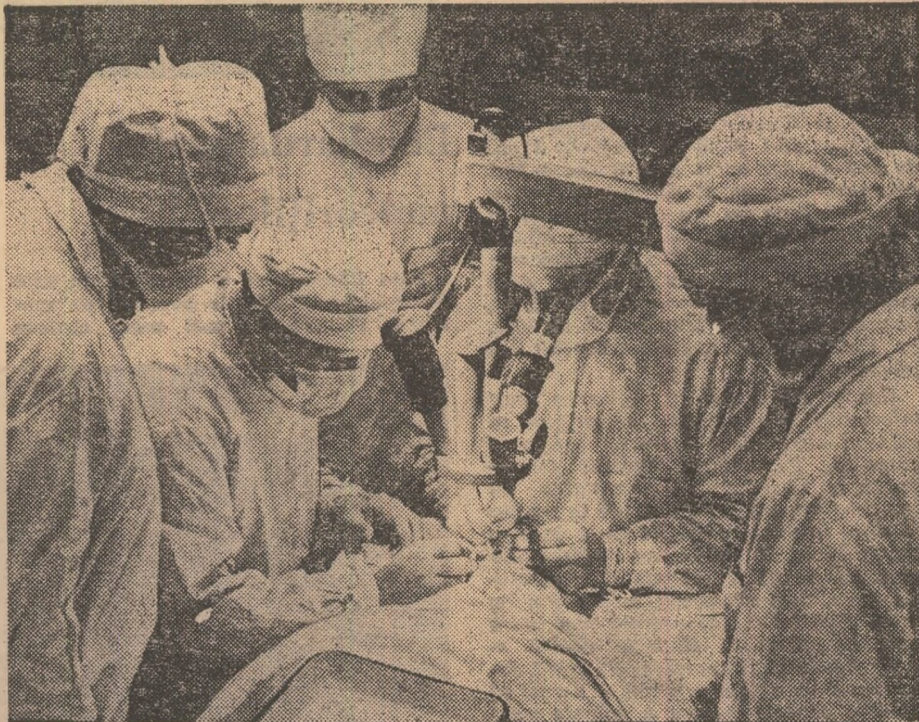
GHEORGHE N. VARGA — Moinești : După sediul și manifestările clinice ale excesului de pigment melanic este vorba probabil de o melanoză Riehl, afecțiune care se presupune a fi consecința unei avitaminoze pe baze endocrine. De aceea trebuie făcut un examen endocrinologic amănunțit, în urma cărui se poate fixa și conduita de tratament.

LILICUȚA — Buftea : 1) Puteți înlocui Dipancrinul cu produsul Festal (sau Festavital) în cazul cînd Trifermentul nu este eficace. Se eliberează numai pe bază de prescripție medicală. 2) Impotriva petelor brune, aplicați dimineața pe zonele pătate: Rp. Bicolorură de mercur 0,5 g, sulfat de zinc și acetat de plumb, câte 2 g, apă 250 ml. Seara veți aplica următoarea pomadă exfoliantă: Rp. Rezorcină și camfor câte 5 g, sulf precipitat și vaselină, câte 10 g, cretă preparată 7,50 g, săpun verde 2,50 g. D.S. extern. În cazuri rebele, se recomandă crioterapie, aplicînd criocauterul cîteva secunde pe fiecare pată. De evitat însă formarea bulelor! Ca tratament intern: Vitamina C₁₀₀ 5 opr/zi, vitamina PP (0,30 g pe zi).

DAN FRUNZARU — Slatina : Adresați-vă în scris Centrului metodologic de neuropsihiatrie infantilă din București, str. Galați nr. 14.

MONA — Arad : 1) După rezultatele testelor de laborator (testul Thorn, 17-cetosteroidii urinari etc.), fenomenele de virilism pilar se datoresc unui așa-zis sindrom-suprarenogenital, al cărui tratament destul de complex se face numai sub supravegherea unui specialist endocrinolog. El constă în corticoterapie de lungă durată, extracte epifizare, eventual tiroidiene. 2) Impotriva hipertricozei, citiți sfaturile date sub Rădulescu Theo — Sibiu — la pct. 1, în nr. 19/1968 al revistei noastre.

(Continuare în pag. 11-a)

In ultimii nouă ani, oftalmologul S. Fiodorov a efectuat peste 320 de operații de înlocuire a cristalinului opacității cu unul artificial. El este autorul unor metode noi de confecționare a protezelor intraoculare, folosind în acest scop materiale plastice care își păstrează proprietățile vreme de cîteva decenii.

DE VORBĂ CU PĂRINȚII

Bolile contagioase ale copilăriei

Nou-născutul vine pe lume cu o zestre prețioasă, imunitatea transmisă de mamă. Această imunitate începe, însă, să slăbească treptat după primele 4—5 luni. Urmează o perioadă de sensibilitate a organismului copilului la infecții, pînă cînd apare imunitatea sa proprie, dobîndită. Prin urmare, de la această vîrstă copiii sînt receptivi la boli contagioase. Dacă ele se întîlnesc totuși mai rar la sugari, faptul se datorește relativei izolări a sugarului de mediu înconjurător. Cînd sînt totuși contractate de sugari, bolile contagioase se manifestă prin forme foarte severe.

Frecvența cea mai mare o întîlnim însă la vîrsta preșcolară, cînd contagiunea se face cele mai adeseori pe calea picăturilor provenite din strănutul, tusea sau chiar vorbitul bolnavului care poartă o serioasă „încărcătură“ de microbi sau virusuri. Unele dintre aceste boli, ca de pildă scarlatina sau difteria, se pot transmite și prin obiectele infectate de bolnavi, cum ar fi cărțile, jucăriile, vesela etc.

Vom arăta mai jos cum pot fi recunoscute din timp semnele caracteristice ale celor mai frecvente boli contagioase.

Rujeola sau pojarul începe cu guturai, tuse și răgușeală, strănut, lipsă de poftă de mîncare, oboseală, ochi congestivi și înlăcrimați, pleoapele și fața umflăte, temperatură 38—39°, dureri de cap. După 3—4 zile, temperatura poate ajunge la 40°, simptomele cresc în intensitate, copilul varsă și nu suportă lumina. Atunci apare și erupția, mai întîi pe față și înapoia urechilor, apoi pe gît, trunchi, mîini și picioare. Pielea copilului bolnav de pojar este catifelată la pipăit, erupția apărînd sub formă de pete cu spații sănătoase între ele.

După ce erupția se întinde peste tot corpul, febra începe să scadă și, treptat, petele dispar și ele de pe corp.

Rubeola, o altă boală molipsitoare, asemănătoare cu pojarul, este însă mult mai ușoară. Cam după două săptămîni de la contaminare, boala începe prin umflarea ganglionilor de la ceafă și uneori și a ganglionilor gîtului. După o ușoară febră, erupția începe pe frunte și față, după care se întinde pe corp și pe membre. Erupția constă în pete mici cît un bob de linte și roz-deschis, care apar repede și dispar în a treia zi de boală.

Tusea convulsivă sau măgărească începe cu un ușor guturai, ușoară febră, apoi apare o tuse obișnuită, în special noaptea. Cu fiecare zi, tusea devine mai intensă, căpătînd în sfîrșit caracte-

rul de tuse convulsivă, sub formă de accese (chinte). Acestea se succed tot mai des, copilul avînd fața vinată cu vinele de la gît umflăte, ochii congestivi. Încît dă impresia că se sufocă. După fiecare chintă de tuse, copilul trage șuierător aerul în piept, după care urmează alt acces. La sfîrșit, copilul varsă sau elimină o spută viscoasă. Acestele, în număr de 10—50 pe zi, slăbesc mult organismul copilului.

Scarlatina începe brusc cu febră de 38—40°, roșeață și dureri de gît, amigdale inflamate și cu puncte albe pe ele, limba la început albă, apoi zmeurie. La cîteva ore după primele semne de boală apare pe pielea corpului o erupție sub formă de pete mărunte, roșii și uniforme, fără a lăsa spații de piele sănătoasă. La pipăit, erupția este aspră și de o mare intensitate pe piept, pe spate, brațe și coapse. Obrajii copilului sînt roșii-aprînși, dar pielea din jurul gurii, bărbia și buza superioară sînt palide. După circa o săptămîină, erupția pălește, iar pielea se cojește pe tot corpul.

Varicela sau vîrsatul de vînt se manifestă prin febră pînă la 38°; pe cap și pe corp apar mici pete roșii, care se transformă în bășici cît o gămălie de ac, pline cu un lichid limpede și înconjurat de un lizereu roșu. După o zi sau două, primele bășici se usucă și apar altele. Apariția bășicilor se însoțește de mîncărîmi; copilul se scarpină puțin-du-le infecta sau lăsînd găurele în piele. De aceea, copiilor mai mici trebuie să li se îmbrace mici minuși de pinză.

Oreionul sau parotidita epidemică este inflamația glandelor așezate sub ureche, înapoia unghiului maxilarului inferior (parotidele), inflamație însoțită de dureri atunci cînd se mestecă mîncarea sau se deschide gura. Întîlnit mai des la copiii de vîrsta școlară, oreionul dacă nu este îngrijit cauzează complicații, ca orhita (inflamația testiculelor), meningita și otita.

Pentru prevenirea bolilor contagioase cel mai important mijloc este călirea organismului copilului prin gimnastică, viață în aer liber, alimentație și somn rațional. În al doilea rînd, copiii vor fi feriți de contactul cu bolnavi de boli infecțioase. În perioadele de epidemii, copiii trebuie feriți de aglomerații pe cît cu putință.

Pentru a preveni extinderea bolii în colectivitățile de copii, la apariția primelor semne copilul trebuie reținut acasă pînă la venirea medicului.

Dr. Antonia Kirienko

DIETETICĂ

Regimul alimentar în diabet

Diabetul, boală cronică de nutriție, este prin excelență o afecțiune în care regimul alimentar joacă rolul esențial. Insuficiența sau lipsa insulinei — hormon secretat de pancreas — face ca transformarea glucozei în organism să se facă insuficient. Glucoza „neconsumată“ crește de aceea în sînge peste „pragul“ normal (1—1,20 g/litru), iar cînd depășește 1,80 g/litru, ea trece și în urină (glicozurie).

De aceea, baza regimului în diabet o constituie reducerea alimentelor bogate în glucoză (zahăr, dulciuri, piine, paste făinoase, cartofi etc.) și înlocuirea lor cu fructe și zarzavaturi sărace în glucide, proteine și grăsimi. Prin respectarea unui regim adecvat diabetul își poate continua activitatea ca și un om normal.

În general, se indică alcătuirea unui regim cu 100 g glucide pe zi; numai bolnavii care au o toleranță la glucide mai mică de 100 g vor face și insulină în cantitatea necesară, pentru a compensa cantitatea de glucoză eliminată (o unitate insulină pentru 2 g glucoză eliminată).

Regimul tip în diabet va cuprinde zilnic:

Carne: vacă, vițel, pasăre, porc, carne conservată, șuncă, piție, mezeluri (300 g).

Pește: proaspăt sau conservat, sărat, afumat, conservat etc. (400 g).

Brînzeturi: de orice fel, cu excepția brînzei de vaci (200 g).

Ouă: proaspete, praf de ouă.

Grăsimi: unt, untdelemn, untură, slănină, margarină, smîntină (100 g).

Legume: varză, varză acră, conopidă, spanac, fasole verde, dovlecei, bame, sparanghel, salate, vinete, roșii, lăptuci, urzici, măceș, praz, ridichi, ciuperci, ardei grași, castraveți, ștevie, varză roșie (800—1000 g).

Fructe proaspete socotite pe cîntar zilnic: fragi, căpsuni, smeură, mere, pere, caise, vișine, cireșe timpurii, portocale, gutui (300 g) sau pepene (600 g).

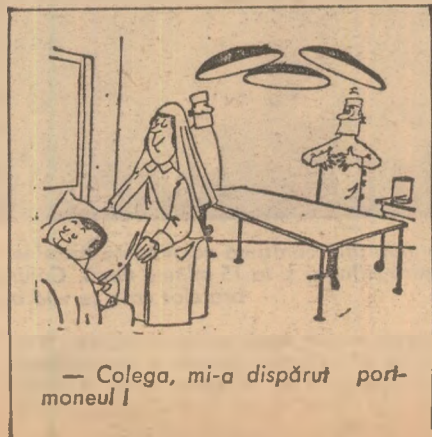
Lapte: 250 g.

Piine: 100 g sau mămăligă prăjită 400 g.

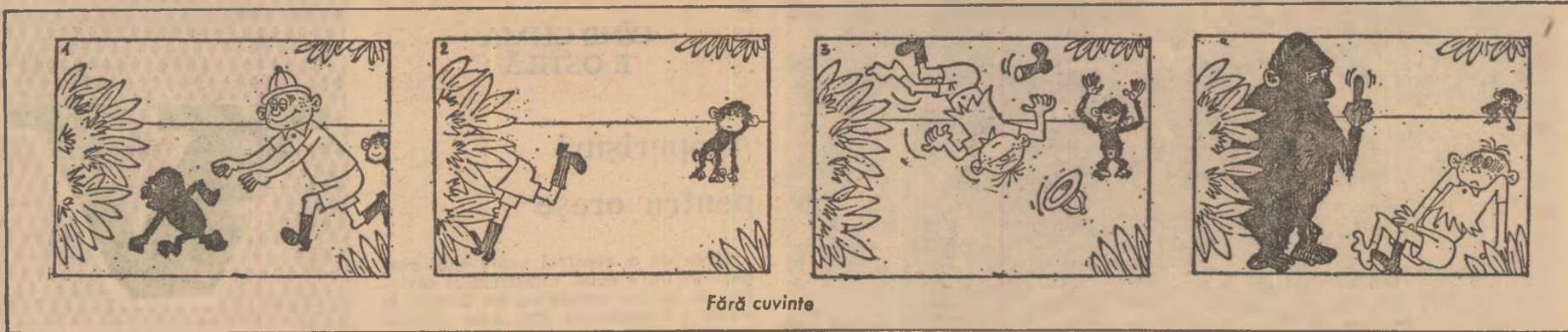
Se vor evita: făinoase, paste făinoase, griș, orez, biscuiți, legume (fasole, mazăre, linte, bob), castane, zahăr, ciocolată, bomboane, prăjituri, dulciuri, rahat, înghețată, bere, vin dulce, must, siropuri, lichioruri, struguri, prune uscate.

Regimul alimentar va fi „dozat“ de medic ca orice medicament și va fi modificat în funcție de evoluția bolii.

Dr. D. Demicenko

— Colega, mi-a dispărut portmoneul!

Fără cuvinte

CAMERUN

„Dintele“ celor „Cinci săptămâni în balon“

— Nu trebuie să zbori în Lună ca să-i admiri peisajele. E de ajuns să faci o călătorie la Marua, în nordul Camerunului. Ai să vezi acolo priveliști cu adevărat cosmice, fie lunare, fie marțiene — îmi spune un prieten, care ține să mă pună în curent cu tot ce merită să zăcut în Camerun. — De altminteri —

— continuă el ideea — va fi o călătorie nu numai în spațiu, ci și în timp. Locuitorii care populează aglomerațiile sălbatice de stinci din Marua se află pe primele trepte ale civilizației... Se scurg ultimele minute ale obositorului zbor de o mie de kilometri de la Yaoundé, capitala țării, pînă la Marua. Începem să aterizăm. Și deodată, după un viraj brusc în fața ochilor se ivește o stincă aproape ireală, o formă de relief într-adevăr „cosmică“, dominând solitară cîmpia brun-roșcată. Mă orientez după harta desfășurată pe genunchi și constat că e chiar „dintele“ descris de Jules Verne. Lîngă acest „dinte“ și-au coborît balonul eroii celor „Cinci săptămâni în balon“, după ce străbătuseră Africa din Zanzibar pînă la Oceanul Atlantic. Încă un viraj, și la orizont se ivesc siluetele albastrui ale altor „munți selenari“.

După cîteva zile, însoțit numai de șofer, străbat cu mașina originalul caleidoscop de statui de piatră din Camerun. Cel mai celebru stilp de granit din țară domină așezarea Rumsiki. Obeliscul, înalt de 300 de metri, figurează chiar și pe monedele cameruneze. În această mică regiune din munții Mandara, indiscutabil una din cele mai originale și pitorești din vestul Africii, natura a creat un muzeu geologic ieșit din comun.

De pe versantele și din defileurile munților Mandara se pot vedea cîmpiile din preajma lacului Ciad, văile riuurilor Logone și Șari. De-a lungul veacurilor, forțați de războaie crunte, de emigrații și de comerțul cu sclavi, triburi întregi s-au retras în fortărețele naturale ale munților, pe stinci.

În aceste locuri ferite, băștinașii au creat ogoare artificiale, transformînd povârnișurile muntoase în terase roditoare. E o muncă titanică și permanentă, căci în fiecare an trebuie consolidate îngrăditurile de piatră, trebuie împropățat pămîntul și asanate bălțile care se formează în timpul sezonului ploios.

Hărnicia, răbdarea și ingeniozitatea de care dau dovadă cei șase mii de locuitori din Ujela, cea mai mare așezare de prin partea locului, sînt impresio-

nante. Ei au incins munții din preajmă cu un briu lat de terase; zecile de trepte urcă pe versante chiar pînă în virful masivelor muntoase, unde se îngrămădesc, ca o colonie de ciuperci, puzderie de colibe cu acoperiș ascuțit.

Cel mai mare grup de colibe și hambare de pe creastă e proprietatea căpeteniei Mațogo. La „palat“ se poate ajunge pe o serpentină abruptă. În urmă cu cîțiva ani, după construirea unei șosele care face legătura între Marua și Ujela, satul a început să atragă atenția turiștilor. În orice caz, în programul lor e inclusă acum obligatoriu și vizitarea „palatului“.

În drum spre piață

„Un tînăr cu haine europene și ghete galbene — ghidul localnic — ne conduce printr-un labirint întortocheat. Predomină două tipuri de construcții: cilindri de lut cu un diametru de un metru și jumătate — dormitoarelor celor 27 de soții și ale copiilor căpeteniei — și zeci de turnuri mult mai înguste, în care se păstrează grînele. Colibele și hambarele, aproape lipite unele de altele, creează impresia unui stup de albine. Face excepție doar casa mare și pătrată a căpeteniei, care dispune chiar și de mobilă; are un pat și cîteva scaune, iar pereții sînt împodobiți cu relievo religioase. Cum n-are ferestre, lumina pătrunde numai în spațiul îngust dintre colibe. Cînd trec prin fața căpeteniei lor, care acceptă bucuroși să

ne însoțească în plimbarea prin sat, locuitorii din Ujela se inclină pînă la pămînt, apoi se așează în genunchi și strigă ceva îninteligibil pentru mine. Se vede de la o poștă că Mațogo este monarh absolut.

„„Metalurgiștii“ din satul Mabas sînt vestiți în toată regiunea. „Furnalele“ lor meșterite din pămînt și piatră și instalate în afara satului aprovizionează cu materie primă pe fierari: aceștia fabrică lame de cuțit și săpăliși, virfuri de săgeți și lănci, inele și brățări.

În materie de podoabe, însă, sînt celebri meșterii din satul Amsa. Cum țîn neapărat să mă conving personal de acest lucru, fac un scurt popas și acolo. Într-o colibă descopăr o întreagă colecție de piese turnate manual, obiecte splendide ca formă și culoare: teci masive de săbii sau pumnale și minere de săbii, inele, brățări etc.

V. Korovikov

GEORGIA DE SUD

În cel mai sudic port al lumii

Ne aflăm în zona sudică a Atlanticului, la paralela 50, într-o regiune foarte bogată în balene. Vinarea lor e o muncă grea și primejdioasă, care nu-ți dă răgaz să privești în jur, să admiri întinderile nemărginite ale oceanului. Așa încît romantismul, romantismul plin de exotism, la care visează orașenii obosiți de zgomotul străzii și de viața între patru pereți, lipsește. El există, dacă vrei, doar în muncă. Căci marinarii își poate îngădui foarte rar luxul de a contempla valurile grele, turnate parcă în fontă ale oceanului, sau aisbergurile semănînd cu transatlanticele, care lunecă maiestuos la orizont.

Aerul foarte rece și neobișnuit de uscat pentru o asemenea zonă este încremenit și transparent. Deasupra oceanului verzui, cu sclipiri de oțel se înalță, îndărătul unui șir de aisberguri, un lanț muntos care seamănă cu niște blocuri gigantice de antracit presărate cu petece zdrențuite de zăpadă. Munții negri sînt scâlțați de razele reci ale soarelui. În defileuri se involburează ceața, care, deși cenușie prin firea ei, datorită tentei auriu pe care i-o conferă soarele pare violetă pe fundalul întunecat al stîncilor.

Pe măsură ce ne apropiem de țarm, culorile se schimbă. Piscurile de antracit devin brusc albastre, apoi peste azur se revărsă argintul. Stîncile încep să sclicească aidoma unor cioburi de gheață. Numai fișa îngustă a țarmului își păstrează vechile culori. Între mare și munți șerpulește o panglică neagră, tăiată de fiorduri adînci, împetriștată parcă cu un fel de bumeranguri albe. Cu binocul se poate observa că sînt coaste de balene presărate pe țarm.

Georgia de Sud... O sută de mile lungime și douăzeci lățime. Blocuri aride de bazalt unite în două lanțuri muntoase, zăpadă și ghețuri... Un pămînt osîndit de natură la îngheț veșnic, lipsit de căldura soarelui; n-am cuvinte să-i descriu aspectul înfricoșător de sălbatic — aceasta era părerea lui James Cook despre insulă. Celebrul navigator englez n-a putut bănui însă că, într-o bună zi, pe acest pămînt „înfricoșător de sălbatic“, compatrioții lui vor construi Grytviken, cel mai sudic port din lume.

În 1904, cînd în Antarctica s-a declarat febra vînătorii de balene, Anglia, care în prealabil instalase în Georgia de Sud o filială a companiei „Union Jack“, și-a dat seama că, dacă va construi acolo un port, va deveni stăpîna întregului sector antarctic al Atlanticului. În vest posedă deja insulele Falkland relativ amenajate pentru vremea aceea, în est — Tasmania; între ele, pe paralela 54, se afla Georgia de Sud.

Așa încît în insulă au fost aduse case

prefabricate, s-au construit cheluri și antrepozite, ateliere de reparații navale, o centrală electrică, o fabrică de topire a grăsimilor, o alta de prelucrare a blănușilor de urși de mare, rezervoare de petrol etc.

Concomitent, Norvegia și Argentina au început să construiască și ele, în insulele vecine, baze pentru vînătoria de balene. Dar Anglia voia cu orice preț să-și întrecă concurenții. Creînd, într-un termen extrem de scurt, un port ultra modern în centrul celei mai bogate zone de vînătoare, englezii au declarat că sînt dispuși să-l parceleze și să-l dea în arendă. De altminteri, arenda era atît de mică încît pentru norvegieni și argentinienii era mult mai avantajos să accepte serviciile britanicilor, decît să termine construirea propriilor lor baze.

Aceasta fusese de fapt și intenția englezilor. Lipsindu-și concurenții de independență, ei căpătaseră posibilitatea de a dirija după bunul lor plac vînătoria de balene. De acum încolo vînătoria în sectorul antarctic al Atlanticului se desfășura numai cu permisiunea britanicilor. La început, obținerea de autorizație nu era deloc costisitoare, dar cu timpul, după trei-patru ani, ea costa cam cît jumătate din „recoltă“. Treptat, creștea și prețul de arendă a portului.

Beneficiile argentinienilor și norvegienilor fiind foarte modeste, ei au încercat, la un moment dat, să părăsească Georgia de Sud, dar au constatat că n-au unde se duce. „Union Jack“ era prezentă aproape în toate insulele din sudul Atlanticului. Acum trebuia plătită arenda chiar și pentru stîncile goale. Așa încît și-au sporit numărul de baleniere, intensificînd simțitor vînătoria.

În consecință, numai în Georgia de Sud au fost ucise 1 200 000 de capete de urși de mare. În fabricile din Grytviken erau aduse spre prelucrare sute de mii de piei și din alte insule. În cele din urmă prețiosul urs de mare din Antarctica a dispărut. Au fost, de asemenea, distruse valoroase specii de foci. Apoi a început să scadă simțitor și numărul balenelor. La cîțiva ani după cel de al doilea război mondial, a trebuit să se înființeze comisii internaționale speciale pe lîngă O.N.U. care urmau să fixeze cota anuală de animale ce puteau fi vîinate. Atunci Anglia a încetat brusc să se mai ocupe de balene.

„După ce ocolește două aisberguri uriașe și un promontoriu acoperit de zăpadă ce înaintează adînc în ocean, vasul nostru pătrunde în golf. La extremitatea acestuia stau, cu bordurile aproape lipite, niște vase greoaie cu coșuri negre înalte; sînt baleniere vechi. Îndărătul lor, la poalele unui munte, fumegă o centrală electrică. În stînga ei, de-a lungul unui chei din scînduri, se înșiră clădirile fabricii de topit grăsimi, cîndva celebră. Ferestre bătute în cuie, munți de butoaie sparte, rezervoare negre ca niște cisterne de petrol, în care, cu ani în urmă, se păstra grăsimea de balenă.

La un moment dat, pe malul drept al golfului se ivesc acoperișurile roșii ale așezării. După alte două-trei minute se zăresc toate căsuțele. Cincisprezece construcții, instalate fie pe fundații de piatră, fie pe piloți de lemn.

Un cîmilitir, un teren de fotbal părăsit și unul de tenis, presărat cu năvoade. În centrul așezării, cîțiva piloni de radio. Mă așteptam ca Grytviken să fie complet lipsit de viață, dar, spre surprinderea mea, vasul nostru e întîmpinat de patruzeci de inși, care alcătuiesc, de altminteri, toată populația de astăzi a Georgiei de Sud.

„Pornesc în munți pe o potecă cu pămînt roșcat, ca să ajung pe malul unui lac albastru încătușat între stînci. Adînc și transparent, lacul îmi oferă o mină de apă rece. De pe malul lui se vede, pînă hăt departe, oglinda de oțel a oceanului, presărată cu aisberguri. Scîlipind în soare, blocurile uriașe de gheață înaintează încet spre nord, ducîndu-se spre pieire, căci dincolo de paralela 48 îi așteaptă necruțătoarele ape calde.

A. Ivancenko

Deși n-a pozat de bunăvoie, bufnița s-a dovedit fotogenică

CIRCUL „BARNUM” PREZINTĂ :

Dramele naturii

Omul a fost dintotdeauna atras de animale și oameni cu aspect bizar, ieșit din comun. Mizând pe această curiozitate în fața ciudățeniilor create de natură, unele circuri, cum a fost „Barnum”, prezentau monștri a căror apariție stârnea uimirea a milioane de spectatori. Unii erau desigur trucați, dar mulți alții erau autentici. Printre primii se poate cita „femeia crocodil”, pe care un reporter mucalit a reușit s-o „descoperi” după ce i-a administrat praf de scărpinat și praf de strănutat. În cinci minute femeia a apărut „în propria ei piele”.

De-a lungul secolelor au fost cunoscuți mulți oameni giganti și mulți pitici. Care a fost cel mai mare și cel mai mic? Cine știe? În secolul XII, în Anglia, de pildă, saltimbanci prezentau publicului de la sate și orașe oasele unui om care, reconstituite cap la cap, păreau a fi aparținut unui uriaș de peste 20 m. Probabil că oasele proveneau de la un animal preistoric. În secolul XIX un fermier din Cardiff, statul New York, a găsit pe cîmp scheletul unui gigant de 3,5 m înălțime. Mai târziu, după ce a cîștigat mulți dolari cu „descoperirea” sa, fermierul a recunoscut că a fabricat singur scheletul și l-a așezat pe cîmp.

Goliath din biblie avea, se zice, 3,56 m, iar Hercule 2,15 m. Împăratul Maximilian, care folosea brățările soției ca inele pentru degetele sale, avea 2,60 m înălțime. Un uriaș din secolul trecut, italianul Bernardo Gigli, avea 2,50 m. Boxerul Primo Carnera n-avea „decît” 2,10 m.

Un uriaș timid s-a dovedit a fi irlandezul O'Brein, care măsura 2,49 m. Pentru a scăpa de medicii care-l „vîneau”, el a ajuns să plătească unui pescar pentru ca, după moarte, să-i ascundă trupul în largul mării. Din păcate, un alt pescar, sensibil la banii oferiiți tot de medicii, l-a scos și l-a predat acestora. Încît astăzi scheletul lui tronează la Muzeul medical de la Trinity College, din Dublin.

Cel mai mic pitic cunoscut pînă astăzi a fost Tom Pouce, descoperit de Barnum. Talia sa nu depășea 69 cm. Au existat totuși și niște pitice mai scunde: Lucia Zarate, care măsura mai puțin de 51 cm și prințesa Weenie-Weenie, care avea numai cîțiva centimetri mai mult. Și acești pitici au fost prezentați de Barnum.

În 1899, cînd Barnum s-a asociat cu Bailey devenind Barnum și Bailey, circul lor se lăuda cu următorii monștri: femeia ciine, femeia cu părul vegetal, femeia cu barbă, femeia aligator, familia tatuată, omul de cauciuc, omul cu cap de piatră, omul de os, scheletul viu, cel mai greu om din lume, gigantul, piticul, monstrul fără brațe, monstrul fără picioare, monstrul cu două trupuri, omul „nu se știe ce”.

Jo-jo, omul ciine, pe nume Teodor Peteroff, era originar din Rusia. Avea un păr lung, blond și suplu pe tot corpul, pînă și pe nas, pe pleoape, pe urechi și degete. „Blana” îi era atât de deasă încît, acoperit și numai cu capul lăsat afară, pînă și veterinarul îl confundau cu un ciine mare. Cea mai

faimoasă femeie cu barbă a fost Madame Delait, care a trăit la începutul acestui secol. Ea circula cu bicicleta prin Bois de Boulogne cu barba în vînt. Cu cea mai lungă barbă (2,90 m) s-a putut mîndri Jules Dumont. El își purta podoba facială înfășurată pe un rulou de patiserie.

Etta Lake și James Morris erau un cuplu care reușeau să-și întindă corpul ca pe un elastic, ajungînd să și-l lungască cu 20—30 cm. Tot Barnum a prezentat și o altă curiozitate, „Trista Tereza”, femeia care nu ridea niciodată. Era și explicabil. Biata femeie suferea de o paralizie totală a feței.

Adevărații frați siamezi Ciang și Eng s-au născut în Siam în 1811 și au emigrat în America în 1829. Ei nu puteau fi separați, avînd artere importante care străbăteau fișa de carne care îi unea. După 10 ani de circ ei au cumpărat o fermă, s-au căsătorit cu două surori, au crescut 22 de copii. Mark Twain a povestit lucruri nostime pe socoteala lor. Ciang, de pildă, ar fi fost amator de băutură, Eng însă era un antialcoolic convins, înscris chiar într-o societate antialcoolică. Cînd Ciang bea, Eng era beat mort. Twain povestește că Ciang era, în timpul războiului de secesiune, de partea nordiștilor, în timp ce Eng era sudist. Au luptat unul contra celuilalt. S-au făcut prizonieri și apoi s-au „schimbat” și au jurat să nu mai ia arma în mînă. Ciang a murit mai înții, în 1874 iar Eng i-a supraviețuit cîteva ore.

V. Koroliov

UN FENOMEN LINGVISTIC

19 limbi străine

La 30 de ani, Serghei Halipov, profesor la un institut din Leningrad, cunoaște 19 limbi străine. El a ajuns la această performanță datorită unor metode proprii care, după spusele lui pot permite oricui să învețe o limbă străină în numai o lună. Cîteva principii ale acestei metode: memorarea cuvintelor necunoscute numai în contextul lor, lectura cu voce tare, studiul zilnic fără pauză duminicală. Pentru a-și forma ceea ce în mod obișnuit se numește un „accent bun”, Halipov a folosit discuri și benzi de magnetofon cu imprimări originale.

În afara limbilor de circulație largă, poliglotul leningrădean cunoaște olandeza, galica, irlandeza, islandeza și chiar dialectul vorbit numai de locuitorii insulelor Feroe.

CÎND CLIMA E OSTILĂ

Acoperișuri pentru orașe

Ideea de a construi orașe sub acoperișuri nu e nouă. Constructori sovietici au propus acoperirea cu cupole (sticlă) a localităților din zona arctică, iar arhitecții americani au preconizat construirea de acoperișuri deasupra unor cartiere ale New Yorkului. Deocamdată, însă, proiectele au fost realizate doar parțial sub forma unor copertine ce se întind peste sectoare izolate din unele orașe europene.

Orașele acoperite vor lua naștere, după cum e firesc, în regiunile cu climă aspră. Pentru nordul statului Minnesota, de pildă, a fost întocmit un proiect de oraș adăpostit sub mai multe cupole, fiecare dintre ele avînd un diametru de peste 3 km și înălțimea de aproximativ 1,6 km. Sub șase cupole de acest fel ar putea viețui 250 000 de locuitori.

Intrucît sub acțiunea razelor ultraviolete masele plastice s-ar descompune, cupolele ar urma să fie construite din sticlă. Costul unui „clopot” de acest fel ar fi de 80 de milioane de dolari, sumă care ar fi însă recuperată în zece ani întrucît specificul orașului acoperit ar scuti o seamă de investiții. Iarna, de pildă, nu s-ar face cheltuieli cu curățirea zăpezii de pe străzi, clădirile ar fi mai puțin costisitoare deoarece în calculul lor nu ar intra și rezistența la vînt și alte intemperii etc. Se înțelege că într-un oraș acoperit nu ar circula autovehicule. Locul lor ar fi luat de trenurile electrice.

Alte amănunte originale ale acestui proiect ar fi... telecomerțul, adică prezentarea și comandarea mărfurilor cu ajutorul televiziunii, precum și teleinvățămîntul. Dar în legătură cu această ultimă inovație părerile mai sînt împărțite, după cum mai e în studiu și efectul psihologic pe care orașul acoperit l-ar avea asupra locuitorilor.

A. Verenički

ATOTPUTERNICA RECLAMĂ

Tigrul din rezervorul de benzină

„Virțiți un tigrul în rezervorul de benzină al mașinii dv.!” îndemna, începînd din 1965, o binecunoscută reclamă a firmei petroliere „ESSO”, care-și alesese ca emblemă pentru produsele ei imaginea fiarei vîrgate. Reclama și-a făcut efectul: imaginea tigrului care-și oferea serviciile conducătorilor de autovehicule a devenit extrem de populară și, lucrul cel mai important, vînzarea benzinei „ESSO” a crescut.

Cu timpul însă noutatea s-a transformat în obișnuință și acțiunea magică a tigrului asupra consumatorilor a slăbit îngrijorător. Dar, credincioși adevărului că „reclama e sufletul comerțului”, mai mulți specialiști în ale reclamei au pornit în Anglia, țara în

care tigrul cunoscuse o vogă neobișnuită, o intensă campanie pentru redeschimbarea interesului față de emblema firmei.

Așa a început acțiunea pentru resuscitarea tigrului. S-a hotărît, în primul rînd, ca imaginea mucalită a tigrului să dispară de pe marca firmei și să se anunțe sus și tare că nefericitul animal e în agonie. Cu înfățișare gravă, actori și crainici vesteau de pe ecranele televizoarelor, că „dispariția tigrului ar

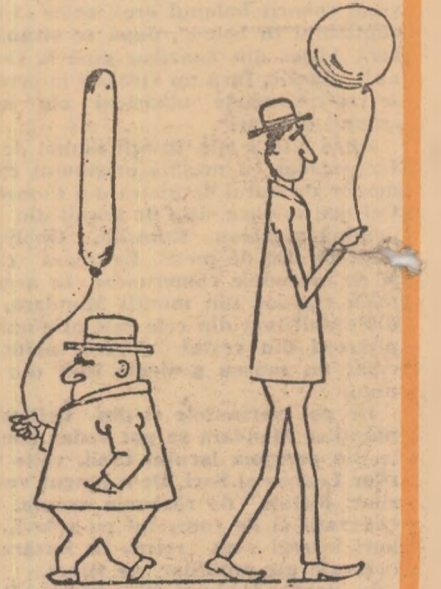

marca sfîrșitul unei epoci din istoria Angliei”. Și o făceau cu atîta convingere, încît ziarul „Times” a publicat un comentariu economic pe această temă. În etapa următoare a campaniei, la televiziune și în paginile mai multor publicații a luat cuvîntul chiar tigrul cu pricina, adresînd automobilistilor ruga de a i se cruța viața. „E o cruzime inadmisibilă, se lamenta el. Lăsați-mă să trăiesc în garaje și la stațiile de benzină!” Urmarea a fost că în locurile menționate a apărut inscripția: „Înapoiți-ne tigrul!”, au fost puse în vînzare pălării pe a căror panglică scria: „Trăiască tigrul!”, insigne cu imaginea felinei și fulare pe care s-a imprimat: „Viață lungă tigrului!”.

Campania e încă în plină desfășurare și va ajunge la apogeu în vara acestui an, cînd organizatorii ei îl vor pune la bătaie pe actorul Robert Morley. Acesta va adresa englezilor întrebarea: „Vreți să vă spălați pe mîini? Veți îngădui crima?”

Roadele reclamei vor fi evaluate la sfîrșitul campaniei.

P. Iarenski

Legea compensației

AC DE COJOCUL SPĂRGĂTORILOR

Amprenta-cheie

Pot exista broaște la care să se potrivească o singură cheie și nimeni în afară de posesorul ei, nici cel mai înscușit mecanic și nici cel mai abil spărgător, să nu le poată deschide? În momentul de față în S.U.A. se experimentează astfel de broaște și chei. Ele nu vor avea, însă, un aspect obișnuit, ci vor fi alcătuite dintr-un sistem electronic automat care va putea să deosebească amprentele digitale. În felul acesta, mecanismul de deschidere a ușii va funcționa numai în cazul cînd desenul amprentei de pe degetul celui ce apasă pe butonul ușii va corespunde cu desenul imprimat în „memoria” electronică. Intrucît se știe că nu există doi oameni care să aibă amprente digitale identice, o ușă prevăzută cu acest mecanism va putea fi deschisă numai de o singură persoană. În plus, această „cheie” va mai avea avantajul că nu va putea fi pierdută sau uitată.

S. Golovanov

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

CRISTOFOR ELIADE — Reșița: Este vorba probabil (deși numai un dermatolog poate confirma diagnosticul) de un herpes genital. Spălați dimineața și seara cu: Rp. Sulfat de zinc și sulfat de cupru câte 1,50 g., apă distilată 300 ml, după care pudrați cu praf de sulfamide sau cu: Rp. Peroxid de zinc 10 g, talc 40 g, acid salicilic 1 g. Dacă rezistă la tratament, leziunile vor fi atinse cu soluție de nitrat de argint 1%, o dată pe zi, după ce se pudrează cu sulfamide.

POSTOLACHE DUMITRU — Ploiești: După semnele descrise presupunem o epidermofitie. Impotriva pruritului vă recomandăm Cornemin, un unguent pe bază de hidrocortizon și neomicină (se obține pe bază de prescripție medicală).

ALBU VASILE — Cluj: Inflamațiile periosului (periozite) pot apărea fie în cursul unor boli generale (febră tifoidă, reumatism, t.b.c.), fie ca urmare a

unul traumatism (eventual sportiv). După părerea noastră este cazul să renunțați la orice activitate sportivă. Afecțiunea beneficiază de pe urma tratamentului cu antibiotice (mai ales cloramfenicol), calciu, vitamine, raze ultracurte.

VIOARA D. — Arad: Localizarea anatomică este prea vagă („dureri în piept deasupra sternului pe o porțiune cit acoperi cu o palmă”?) pentru a putea diagnostica de la distanță cauza acestor dureri. După celelalte simptome, bănuim o disfuncție tiroidiană; de aceea vă sfătuim să consultați un endocrinolog. Comunicați-ne apoi rezultatul examenului.

LIȘA BACARAN — comuna Fumuren, jud. Vâlcea: Adresați-vă în scris Editurii Medicale, str. 13 Decembrie nr. 14, București. 2) La orice policlinică orașenească sau județeană. 3) Răspunsul este conținut în chiar întrebarea formulată: la orice librărie care vinde cărți tehnico-stiințifice sau — în ultimă instanță — la „Cartea la domiciliu”, Calea Moșilor 62, București.

UZINA DE REPARAȚII GALAȚI

Bulevardul G. Coșbuc Nr. 256

produce și livrează pe bază de repartitie piese de schimb:

— pentru tractoare U — 650:	
— semicuzineți etanșare	103.01.131
— pîrghii de direcție	
— pentru tractoare UTB 26—27:	
— cămăși cilindru	Dol. 002A
— cuzineți etanșare	Dol. 033
— pîrghii de direcție	
— pentru tractoare D.T. 54 și S 80:	
— pistoane	54.04.408
— cilindri	54.02.402
— role simple asamblate	21.440
— bolț piston	03.305
— bolț piston	03.158

utilaje:

— aparate de alezat linie paliere pentru motor D 36, D 36M și D 103.

Uzina de Reparații Galați execută reparații capitale la toate tipurile de tractoare de producție indigenă pînă la 80 c.p.

TESĂTURI IMPRIMATE
DIPTINA FINET
PIJAMALE
INDIAN
ENKA

TESĂTURI VORSITE ÎN FIR ȘI ÎN BUCATĂ
PENTRU CĂMĂȘI ȘI COSTUME PRODUSE DE

Intreprinderile textile

GALATI

INTREPRINDEREA 10 INSTALAȚII-MONTAJE BRAȘOV

Str. Gheorghe Lazăr nr. 1, telef. 1 47 39

Vindem din stoc disponibil fără repartitie, pe bază de comandă fermă, unităților socialiste următoarele materiale:

- Piese fontă presiune diferite dimensiuni
- Piese fontă scurgere
- Canale grafol
- Izolatori de înaltă tensiune
- Tub bergman P.V.C. 35/39
- Diferite materiale electrice și sanitare

Pentru informații suplimentare sau pentru consultarea listelor cu materiale, vă puteți adresa direct serviciului de aprovizionare, telefon nr. 1 47 39.

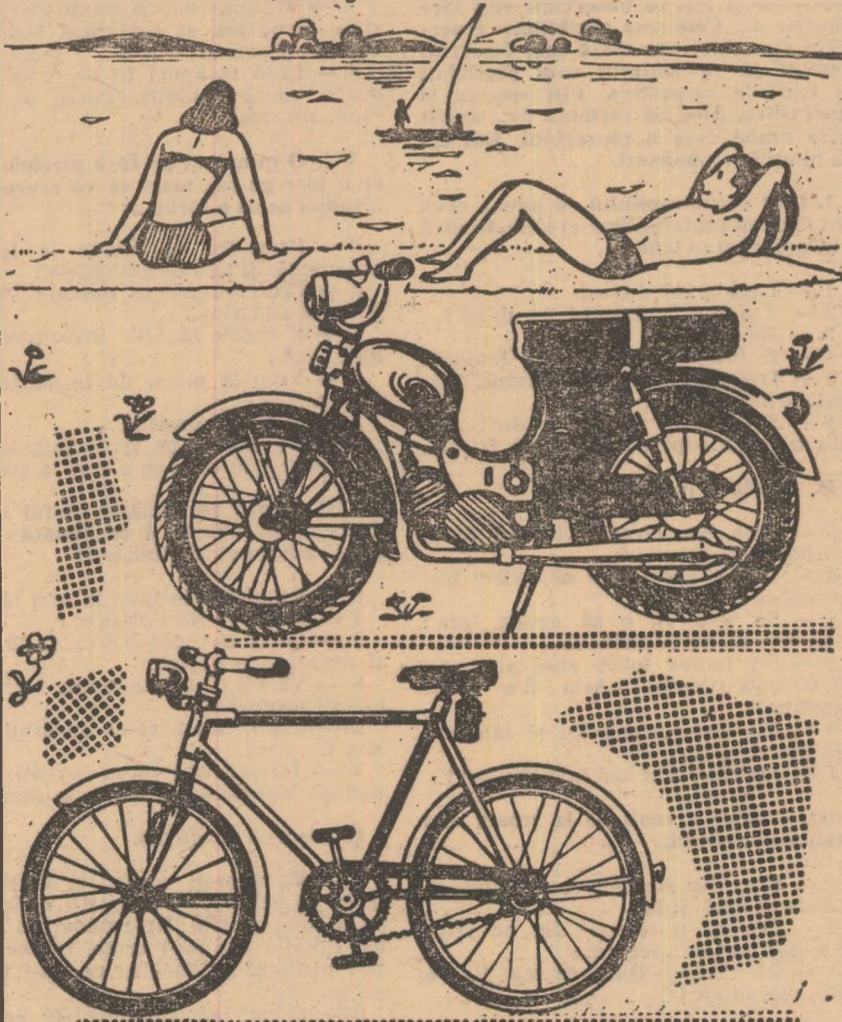
CĂLĂTORII RAPIDE-PLĂCUTE ȘI CU CHELTUIELI REDUSE SE POT FACE CU.

... MOTORETA „CARPAȚI”

- viteză maximă: 55 km pe oră
- consum benzină: cca 2l la 100 km
- încărcătură utilă: 2 persoane (145 Kg)

... BICICLETA „CARPAȚI” sau „ELEGANT”

- rezistență
- practică
- convenabilă

PREȚ: 3400 lei preț nou

PREȚ - tip CARPAȚI - tip ELEGANT

-Nu este obligatorie purtarea
căștii de protecție.

-pentru femei 712,80 lei 563,30 lei
-pentru bărbați 690 lei 550 lei

Se pot procura și cu PLATA ÎN RATE de la
MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM

**TAPIȚAT
COMOD
DURABIL**

LOTRU

SCAUNUL

Vă recomandăm acest produs realizat de Intreprinderile MINISTE-
RULUI ECONOMIEI FORESTIERE.

Comoditatea și rezistența sînt atributele scaunului tapițat LOTRU.

Prețuri de vânzare:

188 lei tapițeria pe placaj

216 lei tapițeria pe chingă

Examen pentru mame

Stimate mame, luați creionul. Vă invităm la un... examen, pentru a verifica în ce măsură aveți calități pedagogice. Examenul nu-i greu. Vă propunem opt situații de viață ca să vedeți cum veți reacționa la ele, ce observații veți face copiilor dv. Cele șase posibilități reprezintă ripostele care revin mai frecvent. Căutați să vă amintiți cum procedați în cazurile respective. Fiți sincere și autocritice. Alegând varianta dv., scrieți cifra arabă care o reprezintă. Dar nu vă uitați la răspunsuri.

I. I-ați cerut copilului să aducă ceva din camera cealaltă. Dar el ezită, fiindcă e întineric și se teme.

- 1 — Lasă că mă duc eu.
- 2 — Așa mă iubești tu pe mine?
- 3 — De ce ezită?
- 4 — E întineric? Aprinde lumina!
- 5 — Trebuie să te duci. Numai fricoșii se tem de întineric.
- 6 — N-ai decît să nu te duci, dar tata o să se supere că ești un fricos...

II. Copilul a luat o notă rea.

- 3 — Gata, s-a terminat! Pină nu o îndrepti, adio televizor.
- 4 — Mă necăjești. Hai să vedem împreună ce n-ai înțeles.
- 6 — Să vezi ce o să spună tata! N-aș vrea să fiu în pielea ta...
- 2 — Eu lucrez toată ziua și tu-mi vii cu note proaste! Asta ți-e recunoștința?
- 5 — Nu ți-e rușine! Eu și tata am fost premiați!
- 1 — Las'că-i arăt eu învățătoarei!

III. Copilul a venit de la școală mai tîrziu ca de obicei.

- 2 — Să-ți fie rușine! Am crezut că mor de spaimă, și tu...
- 3 — Știi cît e ceasul? Să nu crezi că o să-ți trec cu vederea...
- 1 — În sfîrșit! Bine că nu ți s-a întîmplat nimic!

Învățați-i, dar nu faceți în locul lor

- 6 — Îți trag câteva cu cureaua și te lecuiеști tu!
- 4 — Unde ai dispărut? Dacă vrei să mergi la un coleg, anunță-mă.
- 5 — Pe unde vagabondezi? Ai să ajungi la miliție!

IV. Băiatul a venit acasă cu cămașa ruptă și nasul zdrelit. S-a bătut cu alți băieți.

- 5 — Un elev bun nu se bagă niciodată cînd alții se bat.
- 1 — Ce ți-au făcut nemernicii! Să-ți pun comprese!
- 4 — Spală-te și după aceea spune-mi de ce v-ați bătut.
- 3 — Te lecuiesc eu să te mai bați!
- 6 — Ești încorijibil. Leit taică-tău!
- 2 — Iar! Ai să mă bagi în mormînt!

V. Fetita vă ajută întotdeauna să puneți masa. Dar într-o zi nu vrea.

- 6 — Înțeleg că nu-i cea mai pasionantă ocupație, însă trebuie să o faci!
- 5 — Trebuie să știi să pui masa. Învăța-te să fii gospodină.
- 2 — Nici eu nu fac numai ce-mi place. Așa trebuie!
- 3 — Dacă nu te apuci imediat, ai să regreti!

1 — Ce-i cu tine? Nu cumva ai temperatură?

4 — Pină nu pui masa, nu mîncăm. Hai, tu fă-ți datoria aici, iar eu mă duc să încălzesc mîncarea.

IV. Sinteți foarte ocupată și copilul își dă toată osteneala ca să vă ajute. Dar varsă cana cu apă, răstoarnă punga cu făină...

- 1 — De ce te complici singur?
- 2 — Bravo. Tata o să se bucure cînd o să afle că m-ai ajutat.
- 5 — E bine că vrei să mă ajuți. Dar trebuie să mă întreb cum să faci.
- 6 — Bravo! Și acum fă ordine în bucătărie, să nu ne găsească tata așa.
- 4 — Mulțumesc. Și acum trebuie să ștergem pe jos, să măturăm. Hai să o facem împreună.
- 3 — Cînd te apuci tu de ceva, niciodată nu iese nimic. Parcă ai avea miini moarte...

VII. O mîngiați pe fiica mezină, ceea ce o face pe cea mare să vă reproșeze: „Numai pe ea o săruți...”

- 6 — Prostufo, vă iubesc la fel pe amîndouă. Și tata de asemenea...
- 2 — Crezi că nu te iubesc? Nu-mi place să aud asta...
- 5 — E rușine să fii invidioasă pe asta mică!
- 1 — Vino la mine, nu te supăra pe mama.
- 3 — Nu vorbi prostii!
- 4 — Vă iubesc pe amîndouă la fel. Spune-mi mai bine ce a fost la școală...

VIII. Copiii fac gălăgie. Soțul dv. a venit acasă obosit și se supără: „Nu pot să am un pic de liniște?”

- 3 — Are dreptate tata. Ia mai tăceți!
- 1 — (Soțului) Nu țipa la ei!
- 5 — Chiar așa, potoliți-vă. O să vină și vecinii să se plîngă.
- 6 — Vedeți că tata e furios. Mai bine evitați scandalul.
- 2 — Copii, vreți să-l supărați pe tata?
- 4 — Într-adevăr, prea sinteți zgomotoși. Mai bine duceți-vă la plimbare.

Și acum să verificăm.

1 — Vă adorați copilul și vreți să-l feriți de griji. Nu-l pedepsiți niciodată, chiar dacă merită. Nu-l puneți la treabă. („Viața n-o să-l cruțe, măcar eu să-l menajez!”) Să știți că nu-i faceți un serviciu.

2 — Mizați pe sentimentele copilului. Și el e într-o permanentă alarmă: dacă nu fac cum vrea mama sau tata, n-o să mă mai iubească. Copilul are nevoie de dragostea dv. și pentru ea își sacrifică desori gusturile, interesele proprii.

3 — Aveți multă autoritate. În procesul de educație, respectați anumite principii, dar ele nu sînt întotdeauna elastice. Hotăririle dv. sînt uneori lipsite de sentiment și asta îl poate face pe copil să se închidă în sine, să fie timorat.

4 — Sinteți o mamă bună. Tot ce faceți — mîngieri, observații — are măsură. Copilul știe că îl veți înțelege întotdeauna. Îi dați voie să procedeze cum vrea el, chiar dacă știți că nu va ieși bine. Dar așa crește independent, încrezător în forțele sale.

5 — Vă străduiți să-l învățați mereu pe copil să deosebească binele de rău, să știe ce se poate și ce nu se poate. Dar strădania dv. de a-l feri de ceea ce e rău poate să-l facă sperios în fața greutăților.

6 — Cu toate că sinteți de acord cu soțul dv. în problema educației, deseori mergeți împotriva lui și chiar împotriva dv. numai ca să nu fie așa cum spune el. Copilul crește într-o atmosferă de permanentă nesiguranță și neliniște. În comportarea părinților el nu simte o linie fermă și niciodată nu-i sigur că în ultima clipă nu vă veți schimba hotărîrea.

(Din „Nedelea”)

— Vezi să n-o lovești în ochi pe tanti Niura.

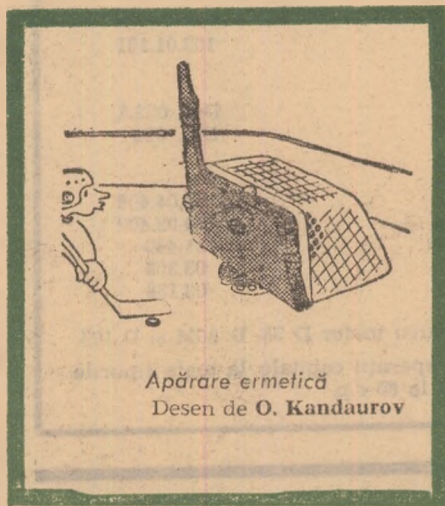
Desen de V. Skarian

Trei coroane pe dolari

Frumoasa lună mai e tristă pentru hocheiștii naționalei suedeze. Purtătorii tricourilor cu emblema celor trei coroane regale („Tre Krunur”), care își apără cu atîta măiestrie poziția fruntașă în ierarhia mondială, se vor despărți, probabil, de talentatul lor portar Leif Holmquist, pe care și-a pus ochii clubul profesionist american din Boston. „Bomba americană în poarta suedeză” — așa comentează presa evenimentul.

Faptul că Holmquist este unul dintre cei mai buni portari amatori din lume nu l-a scutit de obligația unei demonstrări a virtuților sale în fața patronilor clubului, obligație care i-a luat aproape două luni. Oamenii vor să știe pe ce dau banii!

Dacă va rămîne peste ocean, Leif Holmquist va fi al doilea hocheist european trecut la profesionism. Primul a fost tot un suedez, celebrul atacant Ulf Sterner, care însă n-a rezistat mai mult de un sezon — 1964-1965 — și s-a înapoiat în patrie. Și alți mari jucători suedezi — ca Sven Tumba,

Apărare ermetică
Desen de O. Kandaurov

Eberg, Bengtsson, Svensson — și-au încercat forțele în Canada și SUA, dar n-au putut pe perioade foarte scurte, neajungînd nici unul să semneze contracte

În legătură cu știrea plecării lui Holmquist, forurile de specialitate au fost silite să liniștească opinia publică suedeză, asigurînd-o că, deocamdată, nu poate fi vorba de o masivă „emigrație hocheistă” în Lumea Nouă. Ce se va întîmpla, însă, după „deocamdată”? Cei ce sînt la onoarea hocheiului suedez au motive să se neliniștească, odată începutul făcut, mai ales dacă se gîndesc la exemplul fotbalului. Sport foarte iubit în Suedia, fotbalul a cunoscut cîndva în această țară o epocă de glorie. Să ne amintim că în 1958, jucătorii suedezi au cîștigat medalii de argint la campionatul mondial pe care l-a găzduit țara lor. Dar de atunci n-au mai adăugat nici un titlu la palmaresul lor, deși fotbalul a rămas la fel de popular, iar cluburile suedeze cresc în continuare stele de mărimea întîia. Numai că, de îndată ce încep să strălucească pe firmament, se găsesc destule cluburi străine dispuse să le cumpere.

Iată de ce „bomba americană în poarta suedeză” a provocat oarecare îngrijorare.

P. Komissarov

MODĂ

'69

Moda '69 a și făcut primii pași. Deși o bună jumătate de an o mai desparte încă de clipa cînd va ieși în stradă, creatorii au pus-o la punct pînă în cele mai mici amănunte. E și normal: pentru ei miine și chiar poimîine înseamnă azi, iar azi a devenit alaltăieri.

Ce noutăți ni se propun? Putem fi liniștiți, schimbările, cu anumite excepții, nu au un caracter revoluționar. Exigențele epocii noastre au stabilizat moda.

Și fiindcă vorbim de exigențele epocii noastre: azi creatorii nu mai pot fi

doar autori de noi modele, ei trebuie să fie și economiști, și etnografi, să se priceapă la istorie, la demografie. După cum arată statisticile, lumea „întînește”: într-o serie de țări tineretul alcătuiește majoritatea populației. E normal, deci, ca și moda să întînească, de la an la an. Azi, de exemplu, creației de modele pentru adolescenți (15—18 ani) i se acordă o atenție mai mare ca oricînd. Și, în genere, moda în ansamblul ei este considerată tînără pentru că e generoasă, respinge rigiditatea și închistarea, are un stil practic, energic. În îmbrăcămîntea feminină, de pildă, s-a instalat cu succes linia „elevă-adolescentă” — proporții reduse, genul „uniformă”, pantofi comози cu tocul mai jos și pătrat.

Dar să revenim la 1969. Aceleași tendințe se vor păstra și în anul viitor, stilul tineresc va continua să predomine. Răspunzînd cerințelor epocii, moda devine tot mai dinamică și mai romantică. Aceste trăsături s-au concentrat cel mai elocvent în noile siluete trapez și sarafan: rochiile, căpătînd amploare chiar de sus, eliberează parcă mișcările. Pentru sezonul 1969

Genul „uniformă” o prinde pe fermecătoarea Nadia, musafiră a Bucureștiului la expoziția de anul trecut

creatorii propun noi variante ale acestei siluete: lărgirea se face nu numai de la umeri sau platcă, ci și din talie, pe șolduri. Moda respinge dictatura unei singure linii, stilul sportiv coexistă pașnic cu cel romantic, foarte feminin, care ne vine din trecut. Creatorii occidentali, de exemplu, s-au întors la decenii de la patrulea al secolului nostru. Ei au readus în actualitate genul „femeii fatale” — ilustrat cu atîta succes de Greta Garbo și Marlene Dietrich — atît în îmbrăcămînt cît și în machiaj. Mari creatori francezi — ca Marc Bohan, Nina Ricci, Yves Saint-Laurent, au subliniat foarte clar în noile lor creații ideea romantismului teatralizat, a „spectacolului cotidian”, cu ajutorul pălăriilor cu boruri mari, al abundenței de mătăsuri și catifele, al mîncilor largi și panglicilor bogate.

Așadar, moda nouă s-a născut. Practică și feminină, simplă și dinamică, foarte democrată în alegerea țesăturilor și — un capitol de interes arzător! — a lungimii, care merge de la 10—15 cm deasupra genunchiului pînă la 10 cm sub genunchi!

A. Sosnova